

## Стенографски дневник

НА

### 52. заседание

Вторник, 25 март 1947 г.

(Открито в 15 ч. 40 м.)

Председателствували подпредседателите Петър Каменов и д-р Георги Атанасов.

Секретар: Димитър Георгиев

#### СЪДЪРЖАНИЕ:

##### Съобщения:

|                |     |
|----------------|-----|
| Отпуски        | 897 |
| Проекторешение | 898 |

##### По дневния ред:

|                                                                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Законопроекти: 1. За изменение и допълнение на наредбата-закон за допълнение на закона за закупуване и износ на зърнени храни. (Първо и второ четене) | 898 |
| Говорил: м-р Йордан Божилов                                                                                                                           | 898 |

##### Стр

|                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2. За изменение и допълнение на закона за противопожарната защита. (Първо и второ четене) | 898 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

Говорил: м-р Антон Югов . . .

|                                                                                                   |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3. За бюджета на държавата за 1947 бюджетна година. (Първо четене — продължение на разискванията) | 899 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                               |     |
|-------------------------------|-----|
| Говорили: д-р Михаил Геновски | 899 |
| Д-р Пенчо Костурков           | 905 |
| Йордан Панайотов              | 907 |

|                                    |     |
|------------------------------------|-----|
| Дневен ред за следващото заседание | 910 |
|------------------------------------|-----|

Председателствуваш Петър Каменов: (Звън) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Бонкин, Александър Георгиев, Александър Миленинов, Александър Ковачев, Анастасия Василева, Ангел Държиски, Ангел Тишевишки, Ангел Бъчваров, Ангел Михайлов, Ангел Пенев, Асен Павлов, Асен Стамболийски, Асен Памятов, Атанас Лерински, х. Атанас Попов, Ахмед Якубов, Билял Мурадов, Благой Панайотов, д-р Борис Ненов, Борис Чанджиев, Борис Бумбаров, Борис Стоев, Борис Стефанов, Васил Павурджиев, Васил Василев, Васил Христов, Венера Клиничарова, Веселин Дашин, Витан Цветанов, Власи Власковски, Вълчо Цанков, Георги Божилов, Георги Връбчев, Георги Йорданов, Георги Колев Илиев, Георги Костов, Георги Кръстев, Георги Марков, д-р Георги Петков, Господин Гочев, Господин Димов, Гочо Терзиев, Груди Атанасов, Деню Попов, д-р Димитър Халжиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Панайотов, Димитър Стоянов, Димитър Цветков, д-р Диню Гочев, Дичо Тодоров, Доню Минчев, Дончо Досев, Дочо Шипков, Елисавета п. Антонова, Емил Антонов, Жейка Хардалова, Желю Иванов, Запрян Джонгов, Запрян Зипрянов, Иван Текемски, Иван Василев, Иван Копринков, Иван Гергов, Иван Димитров, Иван Ефтимов, Иван Попов, Иван Костадинов, Иван Дуков, Иван Пешев, Иван Генов, Иван Рангелов, Иван Стойков, Иван Костов, Иван Гинчев, Илия Добрев, Исмаил Сарходжов, Йордан Ковачев, Йордан Русев, Калю Малев, Камен Христов, Кирил Попов, Константин Шолов, Константин Русинов, Коста Лулчев, Коста Крачанов, Костадин Велев, Костадин Горбанов, Кочо Бонев, Крум Кюляков, Крум Славов, Кръстю Георгиев, Къню Георгиев, Любен Боянов, Любен Владимиров, Любен Гумеров, Махра Гюлева, Манахил Вълков, Марин Личев, Марин Маринов, Марко Попов, Мата Тюркеджиева, Милан Димов, Минчо Панов, Минчо Драндревски, Митко Седев, Михаил Неков, Михаил Михайлов, Младен Големански, Мустафа Юмеров, Нелко Ботев, Недю Георгиев, Недялко Атанасов, д-р Ненчо Ненов, Никола Алексиев, Никола Петков, Никола Минчев, Никола Ковачев, Никола Певтичев, Никола Станев, Никола Янев, Нино Петков, Пело Пеловски, Петко Реджаков, Петко Кунин, Петко Деков, Петко Петков, Петко Търпанов, Петко Франгов, Петко Арабаджиев, Петко Стоянов, Петър Анастасов, д-р Петър Дертлиев, Петър Божинов, Петър Братков, Петър Ковачев, Петър Косев, Петър Сърбински, Петър Русев, Петър Пергелов, Раденко Видински, Рали Христов, Рангел Даскалов, Рачо Домусчиев, Руса Петкова, Светла Даскалова, Серги Златанов, Спас Найденов, Спизка Воденичарска, Стамо Камаринчев, Станю Станев, Стефан Димитров, Стефан Цанов, Стойне Лионски, Стоян Кърлов, Стоян Божков, Стоян Гюров, Стоян Жеков, Стратия Скерлев, Тано Цолов, Тодор Танев, Тодор Павлов, Тодор Лазаров, Тодор Драганов, Тодор Киров, Тодор Живков, Тодора Коева, Тончо Тенев, Трифон Кунев, Хафус Генджев, Христо Илиев, Христо Георгиев, Христо Пулев, Христо Каркьмов, Христо Стоянов, Цанко Григоров, Цанко Козлов, Цветан Гаджовски, Цветан Капитанов, Цветан Максимов, Яна Георгиева, Янчо Деведжиев и Янко Димитров)

(Отсъствуват всички народни представители от опозицията)

Председателството е разрешило отпущ на следните народни представители: д-р Александър Бонкин — 1 ден, Александър Ива-

нов — 4 дни, Ангел Тишевишки — 2 дена, Борис Бумбаров — 1 ден, Власи Власковски — 4 дни, Георги Чанков — 1 ден, Димитър Панайотов — 4 дни, Желю Иванов Тончев — 2 дена, Коста Крачанов — 1 ден, Костадин Горбанов — 1 ден, Михаил Неков — 4 дни, Никола Алексиев — 3 дни, Никола Янев Попов — 1 ден, д-р Петър Пачев — 2 дена, Петър Запрян — 2 дена, Руса Петкова — 4 дни, Тодор Павлов — 6 дни, Тодор Тихолов — 3 дни, Христо Попов — 8 дни, Христо Стоянов — 4 дни, Ангел Бъчваров — 4 дни, Димитър Петров — 1 ден, Тодор Атанасов — 1 ден, Цанко Козлов — 2 дена, Иван Текемски — 3 дни, Исмаил Сарходжов — 1 ден, Камен Червеняшки — 3 дни, Борис Бонов — 9 дни, Иван Стойков Мирев — 3 дни и Петър Русев — 2 дена.

За следните народни представители, които искат отпущ и са се ползували с повече от 20 дни отпущ, съгласно правилника следва да се иска съгласието на Събранието.

Народният представител Борис Ангелов Костов иска 2 дена отпущ. Който са съгласни да му се разреши исканият отпущ, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Витан Цветанов Андреев иска 30 дни отпущ по болест. Представя медицинско свидетелство. Който са съгласни да му се разреши исканият отпущ, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Живко Живков иска 1 ден отпущ. Който са съгласни да му се разреши исканият отпущ, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Освен това, г-д народни представители, ще трябва да бъде разрешен отпущ на следните народни представители, които са ангажирани в акцията за събиране на зърнени храни:

Вичо Атанасов Начев, Генчо Р. Генов, Деню Н. Попов, Димитър Ненов Ганчев, Димитър С. Стойков, Иван Д. Станков, Илия Йорданов Попов, д-р Никола Кръшков, Петко П. Петров, Слав Ил. Балжаков, д-р Димитър Халжиев, Иван Василев, Петър Ковачев, Билял Мурадов, Станю Василев, Христо Гюлеметов, Стоян Попов, Рада Ноева, Константин Русинов, Христо Калайджиев, Лалю Ширков, Стефан Ковачев, Витко Иванов, Иван Чонос, Петко Лалов, Хафус Ибраим Генджев, Доню М. Сербезов, Стоян Павлов, Андрей Пенев, Петър Пачев, Илия Добрев, Вера Македонска, Илия Игнатов, Борис Стефанов, Никола Станев, Цанко Григоров, Бочо Илиев, Стоян Нешев, Васил Милушев, Кирил Лазаров, Веселин Дашин, Манахил Стоянов, Янчо Георгиев, Мата Тюркеджиева, Анастасия Вълкова, Георги Михайлов Георгиев, Владимир Димчев, Махра Гюлева, Юсеин Шолев, Цоло Кръстев, д-р Александър Георгиев, Георги М. Добрев, Спаса Воденичарска, Досю Дончев, Стоян Сюлеметов, Георги Връбчев, Жейка Хардалова, Венера Клиничарова, Раденко Видински, Тодор Живков, Георги Костов, Кръстю Добрев, Никола Янев, Груди Атанасов, Иван Димитров, Пело Пеловски, Борис Тасков, Кръстю Стойчев, Стоян Гюров, Андрей Михайлов, Любен Гумеров, Никола Палагачев, Ангел Бъчваров, Запрян Ташев, Борис Николов, Васил Дерменджиев, Марин Тинчев, Янко Димитров, Илия Делев, Горан Ангелов, Тано Цолов, Сава Дълбоков, Дочо Шипков и Никола Български.

Който г-д народни представители са съгласни да им се разреши този отпущ, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е от Министерството на финансите предложение за одобрение решенията на прошекарната комисия, взети в заседание-то ѝ на 13 март 1947 г., протокол № 5.

Председателството предлага да бъде пререден дневният ред така, че точка трета да стане точка първа, а точка първа да стане точка трета.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде пререден така дневният ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за допълнение на закона за закупуване и износ на зърнени храни.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете)

### „МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за допълнение на закона за закупуване и износ на зърнени храни

Г-жи и г-да народни представители! С наредбата-закон за допълнение на закона за закупуване и износ на зърнени храни са санкционирани деянията, извършени с нарушение на закона и наредбите на Дирекция „Храноизнос“. По-специално с т. 16 на чл. 1 от този закон са санкционирани деянията на производители, които укриват, не декларират или не предават произведението от земеделски или животински производ, които са монопол на Дирекция „Храноизнос“.

Поради измененията в стопанския живот на страната, настъпили като резултат на последната световна война и последвалите в страната суши, предвидените в закона санкции са съвършено недостатъчни да мотивират лицата, до които се отнасят, към строго изпълнение наредбите на Дирекция „Храноизнос“ и постановленията на правителството във връзка със събирането на зърнени храни, фуражи и др., за да се обезпечи изхранването на непроизводителното и слабопроизводителното население.

Пред вид на това наложителна се явява необходимостта от засилването на тези санкции.

Като ви излагам горното, моля, г-жи и г-да народни представители, да разгледате и ако сте съгласни, да присметете и гласуването предложения законопроект.

Гр. София, 13 февруари 1947 г.

Министър на търговията и продоволствието: Йордан Божилов

### ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на наредбата-закон за допълнение на закона за закупуване и износ на зърнени храни

§ 1. Алинея първа на чл. 1 се изменя така:

„Наказва се с глоба от 1.000 до 100.000 лв.“

§ 2. Алинея втора на точка 16 от чл. 1 се изменя така:

„Ако стойността на тези произведения надминава сумата 2.000 лв., наказанието е тъмничен затвор и глоба до 100.000 лв.“

След алинея втора се създава следната нова алинея трета:

„Когато деянието по предходната алинея е извършено от мелничар или вършачкопритежател и се отнася до получаване от тях уем, наказанието е строг тъмничен затвор и глоба до 1.000.000 лв. В този случай съдът постановява и конфискация на част или цялото имущество на виновния. Когато деянието е извършено от лица, като представители на дружество или сдружение, глобата се налага солидарно на тия лица и на дружеството или сдружението, а наказанието затвор — на извършителите лично.“

Конфискацията се постановява спрямо имуществото на дружествата или сдруженията.

Алинея трета на същата точка става алинея четвърта.

§ 3. Към член 29 се създава следната нова алинея, втора:

„За престъпленията, които се наказват с тъмничен затвор или по-тежко наказание, съставеният акт се изпраща на съответния прокурор. Делът за тия престъпления се разглеждат по реда на гл. II, книга VI, от закона за наказателното съдопроизводство.“

Председателстващ Петър Каменов: Има думата г-н министър на търговията и продоволствието.

Министър Йордан Божилов: Г-жи и г-да народни представители! Съгласно съществуващите закони и наредби, уемът, който се взема при овършаването и смилането на храните, следва да се предава срещу заплащане на държавата за изхранване на непроизводителното население. Този уем от пшеница и царевича възлиза на около 180 милиона килограма. Установено е по безспорен начин, че едно значително количество от вършачкопритежателите и мелничарите укриват и вършат непростена спекула. Налганите им глоби по сега съществуващия закон са толкова малки, че те с насмешка се отнасят към тях, плащат ги с един незначителен процент от това, което са укрили, и продължават да контролират. Това положение в отечественофронтовска България повече не би трябвало да се търпи. Не може днес, когато държавата е по-дала ангажимент да изхрани милиони трудещи се от села и градове, да не вземе строги мерки срещу тази престъпна контрабанда. Единствената справедлива и сигурна мярка спрямо неоправените и заловени в укриване на уема е да им се конфискуват мелниците и вършачките. И най-големия контрабанди стават именно от вършачкопритежателите и от мелничарите.

Не може също така да се остави безнаказано и ония стопани, които, след като цялостно са задоволили своите собствени нужди, не предават на държавата срещу заплащане действителните си излишци. Тия излишци те укриват в разни дупки и мазета, а в същото

време техните братя от тютюнопроизводителните и горските райони, както и работниците от градовете са обречени на недоимък. Опиши ден например делегация от бедни селяни и работници идват от Драгоман да молят правителството да увеличи дажбата брашно. В същото време в това село органите на Дирекцията „Храноизнос“ при съвършено случайна и повърхностна проверка намират у производител Найдено Димитров 2.000 кгр. жито, 150 кгр. бяло брашно и 300 кгр. царевича; у Мирчо Симов — над 2.000 кгр. жито, 250 кгр. царевича и стотина килограма бяло брашно; у Богдан Симов — над 1.000 кгр. жито и др.

Има някои производители, които вършат това, и това са главно едрите производители, по-богатите, по-състоятелни, у които има по-голямо количество; те са, които саботират събирането на жито, на зърнените храни. Но не само това — има и такива между тях, които не само че не предават излишците си, но водят и пропаганда между съселаните си също да не предават зърнените храни.

В интереса на народа и страната е да се сложи край с най-строги законни мерки на тия противонародни и вредителски прояви. Единствената и последна отстъпка, която все още може да се направи на тия, които още не са предали подлежащите на предаване храни, е, като им се даде възможност да сторят това в едноседмичен срок от влизането на закона в сила. Тук имам един текст за прибавка, който трябва да се постави в законопроекта. За да не се сметнат изненадани от строгостта на закон, даваме им едноседмичен срок след влизане на закона в сила да предадат това, което има да предават — да предадат укритото. Народът ни ще разбере необходимостта и справедливостта на тази мярка и ще я одобри. Остава собствениците на мелници и вършачки, както и притежателите на излишци от зърнени храни, също да разберат справедливостта на закона и необходимостта от това, че те трябва да предават уема и излишците от зърнени храни.

Моля, законопроектът да бъде приет такъ, както е внесен във Великото народно събрание, като на края на § 2 се постави следната забележка: „Производители, мелничари или вършачкопритежатели, които в седемдневен срок от публикуването на настоящия закон в „Държавен вестник“ предадат на Дирекцията „Храноизнос“ непредадените, укривани или недеklarирани земеделски произведения, не се наказват.“ (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Каменов: Няма записани оратори по този законопроект. Пристъпваме към гласуване.

Които приемат законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за допълнение на закона за закупуване и износ на зърнени храни, заедно с добавката след § 2, предложена от г-на министъра, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Йордан Божилов: Понеже се касае за един закон, който трябва бързо да влезе в действие, моля, да бъде гласуван на второ четене, по спешност, с тази добавка, която предложих.

Председателстващ Петър Каменов: Които са съгласни, законопроектът да бъде гласуван и на второ четене, по спешност, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете заглавието на законопроекта.)

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат заглавието на законопроекта, така както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете § 1)

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 1, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете § 2)

На края на § 2, както се предложи от г-на министъра на търговията, се поставя следната

„За бележка. Производители, мелничари или вършачкопритежатели, които в седемдневен срок от публикуването на настоящия закон в „Държавен вестник“ предадат на Дирекцията „Храноизнос“ непредадените, укривани или недеklarирани земеделски произведения, не се наказват.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 2, заедно с добавката, предложена от г-на министъра на търговията, така както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете § 3)

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 3, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Минаваме към точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за противопожарната защита.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете)

### „МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за противопожарната защита

Г-да народни представители! Създаването и полагането на закона за противопожарната защита съставлява една голяма ро-

форма в нашето противопожарно дело. Противопожарната защита беше основно преустроена, централизирана, подобрена и в резултат ние можем да констатираме, че загубите от пожари за народното стопанство през 1946 г. са значително по-малки от загубите през предшестващата година.

Досегашният опит ни убеждава, че се налагат някои поправки на закона, каквито се правят с предлаганото изменение.

Изменението по § 1 се прави, за да се съобрази този закон с чл. 33, алинея последна, от закона за Държавния застрахователен институт.

Новата алинея по § 2 се внася, за да се облекчат общинските предприятия, обременени с данък върху общия доход или данък върху оборота към държавата, понеже същите предприятия дават средства на противопожарния фонд, чрез общинските бюджети, по силата на букви „а“ и „б“ на т. 8.

С изменението по § 3 от проектозакона се цели въвеждането на един нов начин за събиране на таксата, предвидена в т. 9 на чл. 55, върху превозите, извършвани по БДЖ и по речните и морски плавателни съдове. Опитът ни убеждава, че събирането на тази такса практически е невъзможно. Независимо от това, тази такса не е съобразена с тарифната практика на Главната дирекция на железниците и пристанищата, поради което досега не е събирана. Ако се остави сегашното положение в закона, явява се опасност да не може да се събират достатъчно средства за издържане противопожарната служба и набавяне необходимите съоръжения за водене борбата с пожарите.

С предлаганото изменение се предвижда друг начин за събиране на тази такса, чрез лесене на противопожарни марки върху документи за превоз на стоките. По такъв начин се осигурява нейното събиране и се гарантира постъпването на един минимум от необходими средства в фонда.

Това изменение не означава в никой случай увеличение на таксата; напротив, тя ще бъде събирана в размер по-малък от размерите, предвидени по досега действащото закононо разпореждане. За сметка на това намаление ще имаме обаче един практичен и лесен начин за нейното събиране, с което фондът ще бъде чувствително подпомогнат.

## ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона за противопожарната защита

§ 1. Точка 6 от чл. 5 се изменя така:

„Остатъкът от годишните излишъци по клона ПОЖАР при Държавния застрахователен институт, внесен изцяло, като внесена сума не може да бъде по-малка от 10% от събраните през годината преки премии.“

§ 2. Към буква „в“ на точка 8 от чл. 55 се прибавя следната нова алинея:

„От тази вноска се освобождават общинските стопански предприятия, които подлежат на облагане с данък върху общия доход или с данък върху оборота.“

§ 3. Точка 9 от чл. 55 се изменя така:

„С фонтови марки „Противопожарна защита“ се облепват документите за превоз на стоките, както следва:

а) всяка товарителница или друг документ за превоз по БДЖ: за багажни и колетни пратки — с 5 лв.; за дребни пратки — с 20 лв. и за вагонни пратки — с 50 лв.;

б) всяка товарителница или друг документ за пренос по Българското речно плаване и Българското морско крайбрежно плаване: за багажни и колетни пратки — с 5 лв.; за дребни пратки — с 20 лв. и за масов транспорт — по 30 лв. на тон или част от тона;

в) всяка товарителница или друг документ за превоз с товарни моторни коли от Съюза за товарен обществен превоз (СТОП) кооперативен, частен, общински или държавен превоз, за пратки до 10 кг. — с 5 лв., за пратки до 50 кг. — с 20 лв. и над 50 кг. — с 50 лв.;

г) всяка пощенска декларация или друг документ за колетна пратка — с 5 лв.

Отпечатването на фондовите марки става от Министерството на финансите по общоустановения за целта ред.

Марките „Противопожарна защита“, споменати в този параграф, се залепват задължително от служебното лице, което издава документа, а се заплащат от изпращача.

Фондовите марки „Противопожарна защита“ се продават чрез Българската народна банка, като на лицата, които ги купуват — за марки на стойност над 1.000 лв., се прави отстъпка 2%.“

Председателстващ Петър Каменов: Няма записани народни представители по законопроекта. Пристъпваме към гласуване.

Който приема законопроекта на първо четене, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г-н министърът на вътрешните работи.

Министър Антон Югов: Г-да народни представители и представители! Законопроектът засяга някои постановления, свързани с закона за Държавния застрахователен институт, и се касае до някои оточения във връзка с този закон.

Второ, оточения са необходими също така и в самия закон за противопожарната защита, що се отнася до общински предприятия, които по силата на закона се обременяват с известни obligations, докато всички други държавни и частни предприятия се освобождават, и ако постановленията останат така, получава се една несправедливост. Значи, касае се до освобождаването на общинските предприятия от едно такова допълнително облагане. И без това общините внесат определен процент по силата на закона за противопожарната защита.

Трето, внасят се оточения по таксите на пратките и стоките, които се транспортират по нашия ж. п. трафик и морското и речно плаване.

Ето защо моля Народното събрание да се съгласи да бъде гласуван законопроекта и на второ четене, по спешност. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Г-н министърът на вътрешните работи прави предложение, законопроекта да бъде гласуван, по спешност, и на второ четене. Който г-да народни представители са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Прочита заглавието на законопроекта \*)

Председателстващ Петър Каменов: Който приема заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете § 1)

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете § 2)

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Димитър Георгиев (к): (Чете § 3)

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Пристъпваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1947 бюджетна година — продължение на разискванията.

Има думата народният представител д-р Михаил Геновски.

Д-р Михаил Геновски (з): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Ако направим едно сравнение между миналогодишния и тазгодишния бюджети, ние можем да констатираме главно две различия: външно и вътрешно. Външното различие е формално. То се изразява при съпоставянето на самите цифри. Докато общата цифра на тазгодишния редовен държавен бюджет е 56.350.000.000 лв., общата цифра на миналогодишния редовен бюджет е 43.980.000.000 лв. Явява се следователно едно различие в повече от 12.000.000.000 лв. Ако наистина бихме се ограничили само с това, да гледаме външното, формалното различие, би трябвало да признаем, че за 1947 г. българският народ, а то значи българските данъкоплатци ще бъдат поставени по-неблагоприятно, отколкото те са били поставени миналата година.

Освен това чисто формално сравнение на бюджетите за 1946 и 1947 години ние можем да направим второ сравнение — вътрешно, по съдържанието на бюджетите, по тяхната целоустремност, а по тяхната реализуемост. Аз ще се опитам в своето изложение да разкрия пред вас вътрешното съдържание, или да направя сравнение вътрешно на тазгодишния бюджет с миналогодишния и заедно с това да направя изводите за личните, които в този бюджет се бележат за разпятието на нашата общодържавна политика.

Обикновено в Парламента стават генерални разисквания в два случая: първо, при прочитане на тронното слово — или, както имаме случай вече, при разглеждане декларацията на правителството — и, второ, при разглеждането на бюджета. В този два случая народните представители имат възможност да направят цялостен преглед на политиката на правителството, а то значи — на политиката на самата държава.

Бюджетът е едно пълномощие, което законодателната власт, Парламентът, който сега у нас вече е върховният орган на държавата, ще трябва да даде на изпълнителната власт. Отделните служби ще трябва да работят в рамките на това пълномощие. В бюджета се определя най-напред какви служби ще има, определят се техните общи и специални задачи, и в тези рамки те трябва да изпълняват своите задължения за осъществяване на определени цели. Тези цели трябва да бъдат намерени, да бъдат открити, ако щете, те трябва да личат в постройката на самия бюджет.

Когато направим това сравнение, ние можем да констатираме още, че формално тазгодишният бюджет не се различава от миналогодишния. По форма той е построен както миналата година. Обаче сега имаме нови елементи в нашия обществен и държавно-политически живот, които дават своето отражение в самия бюджет и особено — при съпоставяне на бюджета с други мероприятия.

Когато се прави анализ на внесенния бюджет, могат да бъдат разкрити следните неговии особености.

Първа особеност — този е първият държавен бюджет след подписването на мира.

Второ особеност — той е първият държавен бюджет, който ние ще трябва да приемем, ако не точно в рамките на стопанския план, то несъмнено в духа на стопанския план.

Трета особеност — това е първият бюджет, в който е подчертана волята на правителството за бързо индустриализиране на нашата страна.

Четвърта особеност — този бюджет ще трябва да бъде осъществен след обмяната на банкнотите, едно мероприятие, което, без да

\*) За заглавието и текста на законопроекта виж вляво на същата страница.

бъде смятано за една голяма финансова реформа, все пак надхвърля рамките на обикновено финансово администриране.

Пета особеност — този бюджет бележи ускорено нарастване на стопанските функции на държавата.

Шеста особеност — това е стопанско-строителното напрежение, в което навлиза нашата страна.

Седма особеност — това е закъснението, късното внасяне и разглеждане на този бюджетпроект. Сега е вече краят на месец март.

(Председателското място се заема от подпредседателя д-р Георги Атанасов)

Позволете с няколко думи да се спра на всяка една от тия особености. Ако миналата и по-предната година българското правителство беше поставено в рамките на един договор за примирение и то в известен смисъл се намираше под знака на една международна неизвестност, сега вече ние сме наясно: България сключи редовен договор за мир със страните, с които тя се намираше в състояние на война, нейното политическо положение е вече изяснено; заедно с това нейните международни стопански възможности са разкрити; и на трето място — нейните задължения са също така ясни.

Условията, които се създават със сключването на договора за мир, дават възможност на правителството да чертае свободно и определено рамките, в които трябва да бъде развита правителствената дейност — а то значи рамките на финансово обезпечаване на тази правителствена дейност. Това в известен смисъл създава едно чувство на политическа сигурност, което престава и се превръща в чувство на стопанска и административна сигурност, на увереност при администрирането от страна на правителството.

Условията за тази увереност са вече налице и ние всеки ден констатираме от тази трибуна изявления на правителството, особено на г-н министър-председателя при тези пререкания, които настъпваха понякога между господата от опозицията и мнозинството или правителството, при които този тон на увереност винаги беше налице. Този тон на увереност, който ние можахме да схванем в изявленията на министър-председателя, или опозиционен — на министъра на вътрешните работи, е отразен и в този бюджет. Този тон на уверености ние трябва да излъчим.

В разясненията, които ние правим при разглеждането на стопанските проблеми, този тон на увереност, след като излезе от Министерския съвет, трябва да излезе и от залата на Народното събрание и да проникне долу в низините. Защото колкото по-голяма е увереността на нашия народ в неговите съставни способности, толкова неговата воля да твори ще бъде по-силна. (Ръкоплескания от мнозинството)

Това обаче, което е по-важно и което е, бих казал аз, първа по рода си особеност на този бюджет, то е, че той е първият бюджет в рамките на държавния стопански план. Стопанският план вече мина на първо четене. Сега ние разглеждаме на първо четене бюджетпроекта на държавата. И вероятно, докато бюджетът бъде разгледан в бюджетарната комисия, народното представителство ще има възможност да разгледа на второ четене самия стопански план.

И това логически е правилно. Когато направим едно съпоставяне, ние трябва да подчертаем, че стопанският план е една рамка, в която влизат не само бюджетът на държавата, но и всички стопански процеси в нашата страна. Бюджетът с различната формата и съдържанието на публичното стопанство, на държавните финанси, а стопанският план обхваща не само държавните финанси, но той обхваща, нормира и насочва дейността на всички обществени предприятия — държавни, автономни, общински, кооперативни, а заедно с това и цялата дейност в частния стопански сектор, дейността на отделните стопани. Следователно бюджетът представлява само една съставка от цялата стопанска дейност през предстоящата стопанска година. И при това докато стопанският план е за един период от две години, бюджетът се отнася само за част от този период — само за една година.

Че наистина отношението между стопанския план и държавния бюджет е такова, ние можем да се уверим, като надгърнем в самия закон за държавния стопански план. Чл. 2 от този закон гласи: „Изпълнението на държавния стопански план и включените към него мероприятия се възлага на съответните министерства с подведомствените им държавни, държавно-автономни, общински, обществени учреждения, организации и предприятия, както и на частните предприятия и лица, на които е възложена каквато и да било дейност във връзка с това изпълнение, по реда на съответстващите закони.“

Виждале, че целият този държавен апарат, който ще получи чрез бюджета пълномощия да действа по определен начин и в определени размери, се превръща в апарат на самия държавен стопански план и получава задължението да осъществи този държавен стопански план. Затова напълно логично е най-напред Народното събрание да гласува в окончателна форма стопанския план и след това да гласува самия бюджет. И очевидно тъкмо този път ние сега следваме.

Аз тук ще си позволя веднага да дам обяснение и на тая особеност, която поставих като седма под ред — закъснението на самия бюджет. Закъснението на бюджета е резултат не само на това, че имаше известни политически събития, които забавиха неговото изготвяне, но и на това, че трябваше да бъде изготвен и самият план.

Какви са тия политически събития, които причиниха това забавяне? Това най-напред е подписването на мира. Беше напълно естествено да изкажеме подписването на мира, за да можем да съобразим неговите окончателни условия и да набележим самия държавен бюджет.

Второ, произведени бяха през м. октомври миналата година избори за Велико народно събрание, в резултат на които имаме ново правителство, и това ново правителство трябваше да състави бюд-

жета съобразно резултатите от изборите, съобразно отзвук, който народът чрез своето гласуване даде в тези избори, съобразно схващанията, които бяха отразени в самите избори, в избрания състав на Великото народно събрание, а чрез него — и в оторизираното от този състав правителство на България. Това правителство беше създадено през м. ноември, следователно около месец и половина преди началото на тая година. То имаше пред себе си задачата за една обща ориентация, а след това за едно общо набелязване окончателната форма на този бюджет.

Несъмнено тая втора особеност е най-голямата и сигурно следните бюджети на нашата държава ще започнат все повече и повече да се отличават и формално от предишните бюджети, за да стигнем може би в недалечно бъдеще до едно сливане на самия държавен бюджет със стопанския план, до един момент, когато тая система за набирание средства за издържане на държавния апарат чрез данъци, чрез разни тегоби, чрез берии, чрез такси и т. н. ще отпадне и самата държава, навлизайки дълбоко в стопанския живот, вече ще се издържа от приходите, които реализира, и така ще облекчи самия данъкоплатец.

Трета особеност, както вече подчертах, е, че това е първият бюджет, който цели бързо индустриализиране. В редовния бюджет за миналата година ние имаме една цифра от 21 милиона лева, които бележеха само създаването на Министерството на индустрията, а сега за Министерството на индустрията се отпускат 811 милиона лева. Макар че Министерството на индустрията има задачата преди всичко да администрира, да насочва, ние виждаме една цифра, която гони милиард, една цифра, която е твърде значителна в сравнение с тая на миналогодишния бюджет на това министерство. Това ние можем да си обясним с линията, с намерението и задачите, които бяха отбелязани в декларацията на правителството, а именно: да бъде ускорено индустриализирането на България и от една първобитна земеделска страна, в която нашият селянин още оре с дяло-адамовото рало, тя да стане една индустриална страна и да може по този начин да получи своята икономическа независимост, чрез която да гарантира и своята политическа независимост.

Четвъртата особеност е, че този бюджет ще бъде реализиран след обмяната на старите банкноти и бонове. Несъмнено неговото реализиране щеше да бъде много по-лесно, ако нямаше това мероприятие, защото колкото цифрата на банкнотното обращение е по-голяма, толкова и реализирането на държавния бюджет е по-лесно.

Аз ще си позволя да направя пред вас едно сравнение. Бюджетът прилича на един голям казан: отгоре се сипва, а долу има крапачи, през които се източва. Ако, да речем, държавният бюджет е 56 милиарда лева и банкнотното обращение е равно на тая цифра, то за една година банкнотното обращение ще премине през държавния бюджет само веднаж — веднаж ще бъде опипано отгоре и веднаж ще бъде източено. Но ако банкнотното обращение е, да речем, 20 милиарда лева, тогава тези 20 милиарда лева през 12-те месеца на годината ще трябва да минат през този казан два пъти и половина, а това значи, че банкнотите няма да се задържат в джоба на отделния стопанин, а щом като влязат в него, те ще бързат да излизат, да отилят в държавното съкровище и оттам чрез платежни заповеди, чрез плащане на разни доставки, чрез плащане на разни предприятия, чрез плащане на държавните чиновници и т. н. ще излизат и по този начин банкнотното обращение ще се намира в едно, постоянно кръгообращение.

Сега, след като ние имаме приведено в известност банкнотното обращение, след като знаем каква част от това банкнотно обращение е пропаднало и представлява печалба за самата държава и следователно е едно облекчение за изпълнението на стопанския план, и при известни мерки, които очевидно ще ни бъдат предложени чрез специален законопроект, който вече е изготвен, ясно е, че в тая насока ще се получи едно ново съотношение между бюджет и банкнотно обращение, а несъмнено тогава напрежението на финансовата администрация, за да може да бъде реализиран този бюджет, ще бъде по-голямо, а нашето политическо напрежение ще бъде и трябва да бъде по-голямо. Това представлява една трудност за самата администрация, това представлява една трудност за оня човек, който гледа бюрократически на работата, но то представлява и едно огромно преимущество за утвърждаване вътрешната стойност на самия лев. Колкото левът ще бъде повече търсен, колкото неговото обращение е по-голямо, толкова неговата стойност ще бъде по-голяма, толкова с оня брой парични единици, които получава, държавният чиновник ще има по-голяма покупателна способност, ще може да получи повече блага и ще може следователно, без да се дава едно увеличение на заплатата му, да има едно подобрене на неговото положение.

Доколкото ние имаме и ще продължаваме да имаме една система на нормирани цени, доколкото и широките кръгове у нас, и специално селяните земеделци, които имат днес нормирани цени на своите произведения, при едно относително запазване на тия цени, без едно бързо понижаване, ще могат, от обмяната на банкнотите, също така да получат едно по-голямо подобрене.

И в тая насока тази мярка, срещу която опозиционерите така много приказват, дава няколко резултати. Най-важните от тях, които ние още отсега можем да констатираме, са следните: пресича се пътят на спекулата — затова опозицията реве; увеличава се покупателната способност на наемния работник — той ще бъде доволен от това; увеличава се и стойността при настоящите норми на земеделските произведения — селяните ще бъдат доволни. (Ръкоплескания)

(Председателското място заема подпредседателят Петър Каленов)

Този бюджет бележи ускорено нарастване на стопанските функции на държавата. Ако направим едно съпоставяне, да речем пред



един период от 5 — 6 или десетина години, ние можем да констатираме, че имаме едно увеличение на броя на държавните служители. Долу непросветените хора или онези, които постъпват злостно, биха могли да ни направят такива възражения: това е един бюджет, в който вие всеки ден увеличавате броя на държавните служители, което значи, че вие всеки ден товарите самия народ. Тежкението, бих казал аз, което съществува в целия свят още преди 9 септември и което у нас от 9 септември насам върви по-често напред, е да бъдат увеличавани стопанските функции на държавата. Ако държавата в средните векове, ако държавата до преди един век беше преди всичко един регулатор на стопанските отношения само с законодателството и със своята администрация, днес тя придобива, създава си и се натоварва с много нови функции. Тя вече се грижи за културата на народа, тя се грижи за стопанското развитие, самата тя навлиза в стопанския живот, тя вече започва да става производител, тя става индустриалец, тя взема в свои ръце транспорта, тя създава държавни банки — става банкер, тя създава народни магазини — става търговец, и по този начин много области на стопанския живот, които бяха в ръцете на отделни частни предприятия, излизат от тях частни предприятия и минават в ръцете на държавата. И онези търговски, финансови, банкови и пр. служители, които са били в тях частни предприятия, заместени от държавата, няма да отпадат, тяхната обществено-полесна работа ще продължава да бъде необходима, само че те вече стават държавни чиновници, но не държавни чиновници в стария смисъл — нотариуси, жандари и войска — а стават държавни стопански дейатели. И затова колкото тая тенденция за навлизане на държавата в стопанския живот ще нараства, толкова и броят на тях лица, които ние назоваваме държавни служители, ще расте. Погледнете закона за пенсиите. Преди година или две в общия пенсионен фонд бяха включени и кооперативните служители, които не са държавни служители, които не се намират в никаква зависимост от държавата, но които бяха приравнени не само формално, но и фактически с държавните служители по отношение получаването на пенсия.

Ето тая тенденция съществува, тя трябва да ни бъде ясна, тя трябва да бъде ясна и на самия народ. И в същност, ако отделните частни предприятия в своята взаимна борба, в своята конкуренция хвалят енергия и трябва да ангажират служители, за да се борят един с други, колкото повече тях предприятия могат да бъдат заместени от големите кооперативни предприятия или от държавни предприятия, толкова техните служители, които имат за задача да се шпионират един други, да се борят един с други, ще отпадат, толкова следователно тая тенденция на увеличение на стопанските служители в държавата не само че не ще отежнява данъкоплатеца, но ще го улеснява. Частните предприятия, за да могат да съществуват, насочват към увеличение на своите печалби, а то значи ограбват консуматора, ограбват производителя, а лихваринът ограбва целия народ, всички стопански единици, и всичко това също така ляга на гърба на държавата. Тая тенденция трябва да ни доведе дотам, че тези прекомерни натрупвания, ограбвания на народа да бъдат заменени с нормалната, минималната, а в някои случаи може би и с никаква печалба на обществените стопански предприятия, включително и на държавните такива.

Вие кажете: през последната година трамвите в София са натежнели и не могат да возят хората, Влаковете в България също така са натежнели и не могат да возят хората; понякога ние трябва да пътуваме на един крак в тия влакове. Всичко това какво показва? Всичко това показва, че наистина тези услуги, които обществените институти — Столичната община, да речем, или б. д. ж. — дават на българските граждани, са по техните сили, гражданите могат да плащат за тези услуги, те ги търсят, те имат нужда от тия услуги и затова напорът им към тези места, от които могат да получат тези улеснения, е толкова голям, че общината или държавата не могат да ги задоволят.

Шестата особеност — това е строително-стопанското напрежение. Аз ще имам случая по-нататък да се спра на него. Това напрежение плаши известни среди у нас, но това напрежение трябва да предизвика едновременно гордост и поради съзнанието за огромните задачи, които днес стоят пред нас. Ще дойде време, когато бъдните поколения ще оценяват нашето напрежение, по-голямо от всеки друг път, като героизъм. Ние живеем в това напрежение, затова не можем да го оценим. Спомнете си вие — големият брой от вас — преживялото от 9 септември насам, особено в първите месеци, първите години, и това, което наблюдаваме днес. Може би вие понякога си давате сметка, когато вечерно време се приберете в къщи и си легнете в леглото, преди да сте склопили очи, може би вие си мислите: живея ли или сънувам? Първоначално митинги, събрания, разяснения, след това, да речем, заемът на свободата, а ето сега стигаме до трудовете младежки национални бригади. Всичко това е израз на това наше напрежение.

Какво показва това напрежение? То показва, че наистина ние имаме днес поставени по-големи задачи. И тези задачи дълго време още ще трябва да ангажират силите на нашия народ. И ние не само не трябва да се боим от това напрежение, но трябва да се гордеем с него. И не само че не трябва да го намаляем, а трябва да го засилим. Колкото по-голяма част от нашия народ обхваща това строително напрежение, толкова ще бъде по-леко за целия народ, а заедно с това и резултатите ще бъдат по-големи, и времето, в което ние ще можем да преустроим нашата родина, ще бъде по-кратко, толкова по-близък денят ще бъде, когато животът ни ще стане по-лек и по-радостен.

Увеличението на бюджета в сравнение с миналогодишния формално е 12.370.000.000 лв. На пръв поглед цифрите сами по себе си ни дават едно обяснение. Обаче простото съпоставяне на цифрите на кредитите, предвидени в редовните бюджети на министерствата,

не ни дава ясна представа за действителното изменение на тия кредити за отделните министерства. В разходния бюджет за 1946 г. се предвиждат в точки 19 и 20 6.163.000.000 лв.; по точка 19 — „Процентно възнаграждение за поскъване на живота и месечно възнаграждение за деца, включително и за тия при народните театри“, и по точка 20 — „Временно подпомагане на държавните служители, включително и за тия при народните театри“. Освен това има предвидени и други допълнителни кредити в разходния бюджет за 1947 г. Сега има само една точка за извършен, неразпределен по бюджетите на отделните министерства кредит — точка деветнадесета, в която се предвиждат 1.644.356.000 лв. за повишение заплатите на държавните служители в по-горни степени и за 5 прослужени години; за добавки за деца, както и за възнаграждение по чл. 23 от закона за шатните таблици на държавните служители.

Неотдавна Великото народно събрание прие специален закон, с който се установиха нови шатни таблици. С тия шатни таблици се определиха окончателно възнагражденията на държавните служители и бюджетът сега е освободен от тези неопределени, висши суми, които предшестваха правителства до 9 септември не смееха да ги поставят на мястото им. Те не можеха да удържат живота, животът поскъпваше, те признаваха това поскъпване, но нямаха куража да го включат там, където му е мястото. Настоящият бюджет ликвидира с тая аномалия. Ние вече имаме окончателно определени заплатите на държавните служители. При човите шатни таблици в тоя бюджет ще остане само едно общо разходно перо, сумата по което ще се разпределя между отделните министерства за увеличаване заплатите на служителите за всеки 5 прослужени години и за всяко дете. Понеже в тоя момент Министерството на финансите очевидно не разполага с необходимите статистически данни, за да може да определи точно каква сума представляват тия увеличения по отделните министерства, затова то предвижда в точка 19 на разходния бюджет една обща сума над 1.500.000.000 лв. Но вероятно при допълнителни точни статистически и картотечни сведения и това би могло да бъде установено, и тогава може и тая точка деветнадесета в разходния бюджет на държавата да отпадне. Но сега аз ще си позволя да ви посоча някои особености на бюджетите за разходите на отделните ведомства, които са извънредно характерни.

Най-напред има увеличение на пифрата на разходите за Върховното правителство. Към Върховното правителство обаче преминават няколко нови институции, за които аз подир малко ще говоря.

Преди всичко имаме един увеличен състав на Великото народно събрание. Някой би могъл да възрази срещу това, но такава едно възражение на Отечествония фронт не може да бъде направено, и особено когато конституционната комисия в досегашната й предварителна работа по изработване на проекта за нова конституция възприе в бъдеще да няма Велико народно събрание. Предвижда се дори едно увеличение броя на жителите, които избират един депутат. Дожолкото ми е известна работата на конституционната комисия, сега се предвижда на 30.000 души жители да се избира един народен представител, а не на 20.000 души, както беше досега. Това съпоставяне обаче показва, че най-важните места, където става увеличение, не са чисто консумативни, а са творчески.

Прочее трябва да направя веднага една корекция: най-големият товар в тоя бюджет е товарът на наследството. Има едно увеличение на бюджета за Дирекцията на държавните дългове. Това увеличение е в размер на 2.250.700.000 лв. Откъде идва това увеличение? При един анализ ще се констатира, че има увеличение в погашеният и лихвите на заеми, които са били сключвани досега. Имаме най-напред за погашение: по заема на свободата 570.000.000 лв. — ново перо; по съкровищните свидетелства от 1945 г. — 100.000.000 лв.; погашение по други заеми — 79.000.000 лв. Имаме съответно лихви: по заема за свободата — 668.000.000 лв.; по други заеми от 1941 до 1946 г. — 191.000.000 лв.; за народни пенсии 96.000.000 лв. и отделно имаме за пенсиите едно увеличение от 1.207.000.000 лв.

От цялата сума на разходния бюджет 20,8%, или близо една четвърт, е за държавните дългове.

На второ място идва бюджетът на Министерството на войната — 13,4% от цялата сума на държавния бюджет. Обаче преминавайки в мирновременна обстановка в сравнение с миналите години, имаме едно намаление от 6,2%. Миналата година е било 19,6%, близо 20%, а сега — 13,4%. Но и при това намаление, което става, трябва все пак да подчертаем, че онова, което се отделя за нашата народна армия, която при това търпи ограничения от мирния договор, можем да го дадем и трябва нашият народ да го даде с открито сърце, защото ние все пак живеем във времена, които носят в себе си семето на една заплаха. Вие имате не само речта на Чърчил преди около една година — тая реч, за която той беше наречен подпалвач на войни — но вие имате и изявленията на председателя на Съединените американски щати, които, макар да са предизначени за вътрешно-политическа консумация, също така изразяват едно настроение, което кара народите и особено малките народи да увеличават своята бдителност. И днес, когато ние имаме едно посигне от мирния договор върху оръжието на нашата войска, с което тя героически гони врага при Драва и Мур, в тоя момент Народното събрание, гласувайки бюджета на държавата, включително и тая твърде намалена цифра на бюджета на Министерството на войната, трябва да подчертае признателността и възхищението на българския народ към нашите герои, към нашите войници, които на Драва и Мур (Ръкоплескания от мнозинството) измича лепното, което фашистките правителства бяха лепнали върху челото на България, и това чело те окичиха с венеца на неуважана слава. (Ръкоплескания от мнозинството)

Третият по ред бюджет, на който отечественофронтowska България може с гордост да посочи процентното увеличение, е този на Министерството на народното просвещение. 10,9% от цифрата на целия разход на държавата отива за народното просвещение. Q

това ние можем само да се гордеем. Ако направим едно сравнение на нашата страна с която и да е друга страна в настоящия момент, ние ще констатираме постигнатите успехи в просветно отношение. У нас на всеки 5 души един е учещ се. Напълняват на нашата младеж пред вратите на нашите висши учебни заведения тая година беше толкова голям, че не голям брой от тях можаха да бъдат приети. Липсват помагала, липсват зали и други възможности, и въпреки това броят на тези, които влязоха в нашите висши учебни заведения в сравнение с много други страни, много по-напреднали културно, — в кавички, или без кавички — процентно е много по-голям. Затова ние с гордост можем да посочим увеличението сумата на бюджета за народното просвещение в сравнение с бюджетите за народното просвещение в много други страни.

Четвъртото място заема бюджетът на Министерството на благоустройството — 9.9% от всички кредити отиват за това министерство.

Ако речете да направите едно съпоставяне на нашия бюджет с бюджета на която да е държава на Запад или с бюджета на нашата южна съседка, ние ще констатираме, че първо място в бюджета например на нашата южна съседка заемат кредитите на министерствата, които трябва да поддържат реда. А ние виждаме: аз ви наброях по реда на величината на кредитите вече четири министерства, а Министерството на вътрешните работи още не го споменавам. Виждате ли как онези клеветнически пасочвания срещу Министерството на вътрешните работи и срещу народната милиция с тия цифри, с които ви цитирах, се опровергваха! Гржите на нацията народ, гржите на нашето управление не са насочени преди всичко към това да се създаде една сила такава, чрез която да можем да вържем народа си. Ние смятаме, че народът сам трябва да брани своите права и свободи, целият български народ да е готов винаги да стане на крак и да се бори срещу тая опасност, която би надвиснала над неговата родина. И затова кредитите на Министерството на вътрешните работи стоят на шесто място — след кредитите за Министерството на народното здраве.

Аз исках да ви подчертая тия неща, за да ви стане ясно, че увеличението на нашия общ държавен бюджет от 12 милиарда и четвърт е не само напълно понятно и оправдано, но аз бих казал, че то е наложително с оглед на големите стопански и културни задачи, които стоят пред нашия народ. При това в този бюджет ние имаме въмъкнати нови учреждения, които досега са били автономни или са съществували самостоятелно. На първо място това е Академията на науките.

Академията на науките днес е включена в държавния бюджет и в нея има предвидено едно парче от 99 милиона, или кръгло 100 милиона лева. При това само 27 милиона лева от тия 99 — кжейте ги 100 милиона лева — са за заплати, а останалото е за научно-изследователска работа. Когато ние тук разглеждахме законопроект за Академията на науките, опозицията в лицето на Митю Селев се обяви против него, защото ние сме превърнали Академията на науките в казипонна. Ние не я превърщаме в казипонна, а искаме да ѝ обезпечим възможността да работи. И ето как думите, които тогава бяха казани тук от народните представители от мнозинството, които тогава бяха казани от академик Тодор Павлов, сега ги виждаме отразени в самия бюджет. Досега Академията на науките харчеше заедно с помощта от държавата и известна част от приходите от своите имоти — всичко 23 милиона лева, а днес в бюджета на Върховното правителство Отечественият фронт туря 100 милиона лева за най-висшия научен институт у нас — за Академията на науките. (Ръкоплескания от мнозинството)

Ето ви още едно такова перо. България досега не е имала свое гражданско въздухоплаване, а сега в бюджета на Върховното правителство са предвидени 195 милиона лева за гражданско въздухоплаване — едно ново перо! От тая цифра само 29 милиона лева са за заплати, а останалото е за веществени разходи, за обезпечаване на нашето въздухоплаване.

В държавния бюджет е включен и бюджетът на Дирекцията на труда. По държавния бюджет се предвиждат 1.803.000.000 лв. за Дирекцията на труда, от които само 80 милиона лева са за заплати, а останалото е за поддържане реалните нужди на трудовата, социалната политика на правителството на Отечествения фронт.

След това ще ви спомена Дирекцията на водите, за която са предвидени 150 милиона лева, и Дирекцията за геоложки и минни проучвания, за която са предвидени 351 милиона лева, 2.598.000.000 лв. нови суми са включени в общия държавен бюджет за нови учреждения, за нови клопки из нашия стопански и обществен живот. Следователно това увеличение на бюджета, което е реално, е едно увеличение, което съответствува на нашите разширени стопански, културни и обществени задачи.

От всичко това, г-да народни представители и представителки, ние можем да подчертаем, че бюджетът разкрива следните особености на правителствената политика.

Първото нещо е плановото строителство. Вие виждате бюджета на Министерството на благоустройството, който стои на четвърто място; вие виждате още бюджета на Министерството на електрификацията, което има поставени огромни задачи; вие виждате и бюджета на Министерството на индустрията, който от 21 милиона лева в миналия редовен бюджет скача над 800 милиона лева по новия бюджет.

Стопанският план е едно ново огромно мероприятие, което цели да донесе структурни изменения в стопанския живот на нашата родина. И тук вече не само изпълва огромната роля на тия стопански министерства, но изпълва и огромната роля и значение на Върховния стопански съвет. Върховният стопански съвет досега стоеше извън на опашката, а сега той се превръща в един огромен орган, който трябва да обедини дейността на всички стопански и културни министерства. Ясно е, че в тая насока неговата роля и неговите задачи ще растат, защото повече у нас опитът за планово стопанисва-

не се утвърждава. Кожкото повече ние виждаме как могат практически да бъдат приложени очертанията за нашето производство, толкова и значението на Върховния стопански съвет ще расте. И затова кредитите за него, които се предвиждат в бюджета на Върховното правителство, няма да бъдат кредити, отпуснати на хаос. Те имат огромно значение, те отразяват волята на отечественофронтското управление да бъде създаден нов начин на стопанска дейност.

Второто нещо, което характеризира държавния бюджет и заедно с това политиката на правителството — а оттам то се разширява и прониква надолу, дълбоко в народните цизии — това е трудовият ентузиазъм, това е превръщането на труда в първостепенен обществено-стопански фактор. Тоя принцип беше утвърден чрез чл. 12 на закона, който XXVI обикновено Народно събрание гласува, за допитване до народа за обявяване България за република и произвеждане избори за Велико народно събрание. Още тогава бяха нагледни идеините рамки на бъдещата конституция, основните идеи, които трябва да легнат в нея. Там беше подчертано, че трудът трябва да стане и да бъде първостепенен обществено-стопански фактор в развитието на нашата страна.

И ето, вие виждате, в резултат на това — не само чрез трудовата повинност, не само чрез едно задължаване на нашата младеж да отиде и даде своя труд за родината си — че ние отиваме и по-далеко: Отечественият фронт мобилизира своите политически сили, чрез което се опитва да мобилизира съзнанието на нашата младеж. И аз ще си позволя тук пред вас да подчертая, когато стави дума за трудовите възможности на нашия народ, огромното значение, което има реформата за трудовата повинност.

Днес ние можем по-добре да оценим значението на трудовата повинност, отколкото в 1920 г. Когато на 27 май 1920 г. министър-председателят на земеделското правителство Александър Стамболийски говори по закона за трудовата повинност, на възраженията, които от много страни се силеха, той отговори: „Трудовата повинност има не само настоящо, съвременно значение; трудовата повинност ще получава все по-голямо значение и тя ще бъде и ще стане една необходимост на бъдещото общество, което ние трябва да създадем“. (Ръкоплескания от мнозинството)

Така говори Александър Стамболийски тогава, когато се полагаше основата на тая огромна реформа. Вие виждате — днес тя е едно от най-важните средства, един от важните инструменти, с който ние ще трябва да преобразим нашата родина.

Но към това се добавя и създаване на младежка строителна бригада. Ние имаме, както виждате, вече преди два дена поставено началото на работата на тая младежка бригада. Доброволен тоуд! Оная идея, която в закона за временната трудова повинност беше изобелязана — всеки младеж от двата пола да даде своя труд и да няма право да се откупува, нещо, което по-късно беше отменено и временната трудова повинност беше превърната до голяма степен в един данък за богатите слоеве, а Стамболийски в своите изказвания и земеделското правителство тогава държаха не само на тоя финансов и стопански резултат, а подчертаха и огромното възпитателно значение на трудовата повинност — днес виждаме да бъде осъществявана без принуда с усилията на Отечествения фронт чрез едно политическо напрежение.

Ето — Националният комитет на Отечествения фронт издига своите лозунги! Ето и отделните политически организации издигат своите лозунги! Ето — става доброволно записване на младежи от масовите младежки организации — от РМС, от ЗМС, от ССМ. Записват се младежи от двата пола, за да отидат на три сменя да дадат своя труд. И това няма да бъде само труд, който ще бъде даден за родината, това няма да бъде само тоуд даден за осъществяването на стопанския план — това ще бъде една школа за възпитание. Ако там някъде в едно село, да речем, ремеслени и земислени могат понякога да си взият очите и в своето злокачествено събвенование да изпаднат в лопи, пагубни, неправилни неотечественофронтски отношения, когато отидат там, в Прохода на републиката, когато отидат да прокарат тая железница, която воли да ни свърже, или тоя далекопровод, който трябва да разнесе светлина по цялата родина, там с кирки и лопати, един до друг, те ще се възпитат и другари, там те ще се намерят вече не в едно злокачествено събвенование, кой на кого очите да извади, а ще се възпитат в едно благородно събвенование — да строят в своята родина, да създават благоденствието на себе си и на бъдните поколения. (Ръкоплескания от мнозинството)

Тая възможност ще създаде още по-голяма близост между младежта от отделните организации, ще създаде едно благородно събвенование. И аз мога да ви съобща, че съм изтоварен от бюрото на земеделската парламентарна група от трибуната на Великото народно събрание да ви подчертая, че днес, когато е свикана една конференция на ЗМС, която цели да запали ентузиазма и надеждите между младите хора, се записаха 10 души народни представители от земеделската парламентарна група, които ще отидат заедно със своите синове. (Ръкоплескания от мнозинството) Аз ще ви прочета списъка на първите доброволци, защото те няма да бъдат последни. (Чете)

„Професор д-р Михаил Геновски. (Ръкоплескания от мнозинството) Марин Шиваров. Неговият син Стоян Шиваров отива да работи, и той му обявява събвенование. (Ръкоплескания от мнозинството) Косталин Лазаров — на 61 години отива да работи с младежи! (Ръкоплескания от мнозинството) Янко Марков, подпредседател на Софийския областен комитет — млад човек, за двама младежи ще работи. (Ръкоплескания от мнозинството) Кръстю Недков, който е сам спортист и не само в спортната организация, но ще отиде там и с труда си да се състезава със своите по-млади другари. (Ръкоплескания от мнозинството) Филип Гяуров, Тодор Янакиев, Динко Тодоров — подпредседател на Земеделската парламентарна група. (Ръкоплескания от мнозинството) Стефан Бакърджиев и Илия Радков.“ (Ръкоплескания от мнозинството)

И ще си позволя още отсега да ви заявя и да помоля председателството на Великото народно събрание да си вземе бележка, че всички тези хора, и може би още толкова, като дойде времето, ще трябва да получат разрешение и отпуск, за да отидат там с кирки и лопати да работят за родината, както работят днес, като създават закони. (Ръкоплескания от мнозинството)

Бюджетът на държавата е един инструмент за разпределение на националния доход. Аз искам тук пред вас да подчертая, че нашият национален добив досега бележи несъмнено увеличение, по неговото разпределение досега не е било справедливо. Стремехът на Отечествения фронт и на неговата политика трябва да бъде да се получи едно справедливо разпределение на националния добив.

При един анализ на участието в националния добив на съответните обществени слоеве, които съставляват и производствените групи, според изчисленията, които бяха приключени в началото на миналата година от Върховната стопанска камара, получават се следните извънредно интересни резултати.

Националният добив — ще го посоча само за 1945 г. — възлиза, според тия изчисления, на 255.139.000.000 лв. Разпределението му по видове на стопанствата е следното:

От селското, земеделското, стопанство — 136.805.000.000 лв. Значи, 50% от нашия национален добив произтича от нашето земеделско стопанство или, както се казва още, от селското стопанство. От разните занаяти — 23.622.000.000 лв.; от индустрия — 26.127.000.000 лв.; от търговия — 23.740.000.000 лв.; превоз и съобщения — 9.362.000.000 лв.; кредит и застраховки — 2.873.000.000 лв.; обществени предприятия и ценни книжа — спорно е дали те трябва да бъдат включени в националния добив, но в тия изчисления на Върховната стопанска камара те са включени — 2.217.000.000 лв.; градски сгради — това значи рента — 6.542.000.000 лв.; свободни професии — 2.056.000.000 лв.; заплати и пенсии — 21.861.000.000 лв. Общо получава се цифрата 255.139.000.000 лв., при една корекция за платежните средства, като са спаднали 66.000.000 лв.

Разпределението на глава е извънредно интересно. Пада се средно на глава от този доход 89.944 лв. Обаче той не е справедливо разпределен между отделните слоеве. Ето как се разпределя. На глава от селското население се падат 13.725 лв. годишно. Този добив впрочем е под средния добив от заплатите за наемните служители и от заплатите, които получават работниците. На индустриалците се падат по 88.328 лв.; на търговците се падат по 144.000 лв.; на свободните професии — по 275.492 лв.; на тия, които получават заплати — по 85.645 лв., значи под минимума средно с 4—5 хиляди на глава. На пенсионерите — средно по 30.502 лв. годишно.

Тия изчисления, които Върховната стопанска камара направи върху дохода за 2—3 години — аз ви посочих дохода за 1945 г. — показват едно неправилно разпределение на дохода, което трябва да бъде поправено.

Бюджетът дава едно отражение и аз соча по коя линия може да бъде получено това поправяне. То може да бъде получено първо, като се определят такива заплати, такива възнаграждения на всички работници, чрез които те да могат да получат съответния дял, който им се пада от тяхното участие в създаването на стопански блага, и когато земеделското съсловие, когато търговците ще получават такъв дял, какъвто на тях по справедливост им се пада. В тая насока аз имам случай да подчертая, когато говорих за условията и за особеностите, които характеризират бюджета, че той бюджет ще бъде реализиран, след като бе проведено сменването на банковете, което ще даде възможност по отношение на известни категории, които досега са получавали от националния доход по-малък дял, отколкото те заслужават, да бъдат извършени съответните поправки.

Второ нещо, което в тая насока трябва да бъде извършено, то е, националният добив да бъде колкото се може повече увеличен, да бъде увеличено производството. А това напрежение, което днес обхваща нашия народ, води нататък.

Тоя бюджет трябва да отразява и стремеха за политическа стабилност. И века тук, г-жи и г-да народни представители, ми бъде позволено пред вас да подчертая, че ние днес имаме задължението да бдим за тая политическа стабилизация не по-малко, отколкото имаме това задължение преди една година или преди две години. Вие виждате, че нашата вътрешна реакция, реакцията в нашата родина се опита да се надигне. Вие виждате, че световната реакция също се надига. Вие виждате, че, преди още да са подписани договорите за мир между всички воюващи страни, подпалвачите на нови войни заговорват. Импералистите от дял свят започват да мислят за големите печалби, които трябва да реализират, и насочват своите стрели против всичките гнезда на обществения и политическия живот, против всички политически гнезда, където се раждат, бих казал, пилетата на новото време.

И в тая насока ние имаме вече известни признаци, че вниманието на световната реакция към нас е засилено. Нима мислите вие, г-да и г-жи народни представители, че банките на опозицията днес са празни случайно? Не. Опозицията следва пътя, който вече не е път на една обикновена опозиция, на едно противопоставяне или обикновено критикуване на делата и политиката на едно правителство. Нейната политика прераства в истинско предателство. (Ръкоплескания от мнозинството) В момента, когато през България преминава анкетната комисия, създадена във връзка с оплакването на гръцките монархо-шовинисти, вие виждате, че опозицията иска да направи една демонстрация. Тя иска по този начин да злепостави не само правителството — тя иска да злепостави България. Вие имате случай неотдавна, преди няколко дни, да видите в пресата изнесени фотографии на заловеното оръжие и облекло на двамата души, които са били въоръжени на гръцка територия, облечени с чуждо облекло, носещи чужди пари и минали на наша земя. За какво? За да дойдат да ни донесат много здраве от гръцките монархо-шовинисти ли? Не — а за да дойдат да внесат смут. И ние бихме могли да предвидим, че такива опити за смущение на нашия вътрешен политически живот могат да се очакват, защото там, в Гърция от тези квази-лагери, които са образувани за българските, за гръцките, за албанските фашисти и реакционери, ще бъдат изваждани продажници, врагове на своите страни, предатели на своите родини, за да бъдат пращани да се опитват да внесат смущение у нас.

И затова ние трябва да станем по-бдителни. Вие виждате — бюджетът на Министерството на вътрешните работи стои на седмо място по ред по кредитите, които се предвиждат. Той не стои на първо място, макар че има известно повишение на кредитите. Обаче когато разгърнете цифрата на повишенията, вие ще видите, че увеличенията, които се предвиждат по бюджета на Министерството на вътрешните работи, се отнасят за увеличаване на културно-просветната работа между народната милиция и за създаване на стопанства от самата народна милиция. (Ръкоплескания) Кажете в коя от до вчера воюващите страни можете да намерите един такъв бюджет на тази вътрешна отбранителна сила, чрез който тя да бъде превърната и в един възпитателен фактор, и заедно с това да създава свои стопанства, самите милиционери, които нощем стоят на пост, за да пазят реда, спокойствието и животът на гражданите, денем да работят в стопанствата, за да произвеждат блага наравно с работниците в своята родина? (Ръкоплескания от мнозинството)

Нашият народ трябва да има съзнанието, че не трябва да се ослабне само на тая вътрешна охранителна сила. Ние трябва да й дадем всички улеснения, ние трябва да й дадем и стопанска обезпеченост, ние трябва да й дадем и морална сила, за да знаят милиционерите, че ние стоим зад тях, за да знаят, че ние ценим техните жертви, които дават за вътрешния ред. Но заедно с това ние трябва и с вътрешни политически мерки да засилим тази бдителност, да засилим и утвърдим още повече тая политическа стабилност в нашата страна.

Всички вие може би сте прочели писмото от д-р Г. М. Димитров, което беше публикувано неотдавна в пресата. Позволете ми аз да го препрочета пред вас наново и да направя от него извода в тая насока, както и във връзка с задачите, които стоят пред нас и пред нашата администрация по повод разглеждането на бюджета, по силата на бюджетните полномощия, и най-вече във връзка с задълженията, които стоят пред нас, гражданите на тази страна, за поддържане и утвърждаване на вътрешната стабилност в нашата родина.

Какво казва в това писмо тоя господин? (Чете) „Комунистическото влияние, което дава отражение и е доминиращо в управлението на балканските държави Югославия, България, Румъния и Албания, трябва да бъде намалено.“

Нека ми бъде позволено да дам едно тълкуване на този израз „комунистическото влияние“. То, според него, пък и за цялата световна реакция, не се отнася само до комунистите. С това наименование, по стар навик, реакционерите искат да кръстят всички прогресивни сили в нашата родина. И това е било винаги така. Когато се издигне народът в творчески подем, в стремех да утвърди своите права и свободи, реакцията винаги е търсила начин да внесе смущение в съзнанието на колебливите елементи.

Та не беше ли така и през времето на управлението на Александър Стамболийски? В едно време, когато и комунисти, и земеделци извършиха историческия грешка да стоят един срещу други — както вече това многократно беше отчетено като голяма историческа грешка на тия две несъмнено големи народни организации — нашата вътрешна реакция, в лицето на старите пронаднални политически котерии и в лицето на световната реакция, не нарече ли управлението на Александър Стамболийски „оранжево-болшевизъм“? Когато Александър Стамболийски тръгна извън пределите на България, когато отиде да стопи ледовете, които бяха сковали политически нашата родина след оная национална катастрофа, те не потърсиха ли начин да го представят за страшилище?

Днес обаче за нашия народ това не може да има значение. Ние днес можем смело да кажем дали това е било „оранжево-болшевизъм“ или това е било една велика народна сила, създадена от прогресивните течения, от нашата прогресивна интелигенция. И няма сега значение как тя ще бъде наречена — дали „оранжево“ или „червен болшевизъм“. Все едно, това са прогресивни сили, които се борят да създадат по-щастлив живот за своята родина и за своите бъдни поколения. (Ръкоплескания)

И когато днес комунистите в три четвърти от държавите в Европа участвуват в управлението; когато има комунисти не само в тези балкански страни, които споменава г-н Гемето, а комунисти участвуват в управлението в Чехословакия, в Полша, в Франция, в Белгия, та дори, да речем, в Дания, това червено парцалче, което се опитва да развие Г. М. Димитров, не може да има никакво значение.

Целта обаче е да се създават настроения. И такива настроения у нас до голяма степен, на известни места, са създадени. Срещу тези настроения, които целят създаването на отношения на омраза, които целят специално да създадат у земеделските среди, в селските среди противокомунистически настроения — а то значи в смисъл на една фалсификация и на едно употребяване на известни термини с цел на злепоставяне, което означава противпрогресивни настроения — срещу тези стремехи на Гемето беше водена борба. И на 8 и 9 май в Земеделския съюз беше извършена една дълбока промяна. И аз мога да ви уверя, че този процес на борба против тези настроения продължава. Той може да бъде колеблив, може в даден момент отделни деятели, по-големи, дори бих казал ядра, да претърпят разколебаване в борбата. Смущения винаги могат да настъпят. Колкото обаче бдителността на всички нас е по-голяма; колкото стремехът на самите сдружени земеделци, които са застанали на правната линия — стремех да се утвърди тази политическа стабилност.

Ческа линия, деветосептемврийската политическа линия — е по-толям; колкото стремешт за дружба и в другите организации, братски организации на Земеделския съюз, братски слоеве на селското население е налице, толкова борбата срещу тия прогнилопрогресивни настроения, срещу враговете на нашия народ, които искат да внесат смущения, ще бъде съответно правилно регулирана, настроението на народа ще бъде повишавано, а стремешите на реакцията ще бъдат бити.

По-нататък какъв казва Гемето в своето писмо: (Чете) „След оттеглянето на Червената армия в окупираните от нея страни опозицията трябва да се подготви с помощта на местните и външни сили да вземе властта.“ Задачата е ясно поставена. Ние можем да очакваме, че се проектира, щото изпълнението на тази задача да бъде дело не само, да речем, на ценкобаревци, не само на ванчешкайдовци и всички онези убийци от реакционните македониставащи среди и кръгове, които се намират там в Солун, или бог знае къде по островите, или там в Драма, или по нашите граници — не само на тях разчита Гемето, а за да увеличи куража, а може би за да каже една истина, казва: и външни сили ще ви бъдат дадени на разположение!

Какви са тези външни сили? Видяхме ги онези двама души, облечени с чужди дрехи, въоръжени с чужди пушки, които носят чужди пари. Ето външните сили къде се проявяват. Следователно това заплашване е едно добро указание. Който смята у нас, че трябва да се върнем назад, който смята, че времето, когато генерал Христов, варненският военен комендант, издаваше заповеди за разстрелване, за палене на къщите, трябвало да се върне, нека — който така мисли — да се хване на тяхната въдица. Но онези, които могат да си спомнят за страданията, които изживя нашият народ от 9 юни насам, няма да гледат хладнокръвно на тия ползловозения и намерения на Гемето и на всички други врагове на нашия народ.

Александър Стамболийски беше убит мъченически, защото през септемврийските събития в селото на нашия военен министър — Лопушна — 17 души първенци бяха стресни край един зид и убеждат на Александър Стамболийски, капитан Харлаков, пред очите на майките и жените на тези нещастници ги разстреля, като след това накарва военната музика да свири хоровадни песни и с камшик в ръка караше нещастните майки на тези жертви да играят хоро около неистинните трупове на своите чада. Който може да забрави как в село Долна Гюишница 86 души бяха избити; който може да забрави как водите на Дунава влачеха навъзврани трупове, хвърлени от шлеповете в Лом; който може да забрави отрязаните глави, които бяха наредени, фотографирани и снимките им публикувани, както беше в село Батак — който може да забрави всички тия страдания на нашия народ, нека се хване на въдицата на Гемето, нека върви по този кървав път на реакцията!

Но онези, които не са забравяли ужасите; хляците майки в нашата страна с черни забрадки, бащите, които помнят затворите, земеделци и комунисти, които заедно лежах, заедно страдаха, които помнят гробовете в Михайловградския край и че край водите на Огоста са смесени костите на земеделци и комунисти — те няма да тръгнат в този път. И аз бих казал отук, и нека Гемето да чуе, нека неговите приятели да чуят: ако биха забравяли майките своите свилни чада, ако бащите биха забравяли страданията, ако народът би забравил тези мъчения, тогава камшиците и пръстата над тия гробове ще се вдигнат, те ще заговорят и те ще водят борбата за запазване на деветосептемврийското спасително дело на българския народ (Ръкоплескания)

Ако в тая заплаха на Г. М. Димитров има някаква истина; ако наистина той смята, че зад него стоят чуждите реакционни сили и че те ще дадат своята подкрепа на вътрешните реакционни сили у нас, нека тогава Г. М. Димитров да знае, че истинските служещи земеделци, че комунистите, отечественофронтовците в тази страна ще бранят своята родина, че ще бранят делото на 9 септември не само от тия вътрешни сили, но и от външните сили. (Ръкоплескания)

Но, целта е по-далечна и по-толяма. Той говори в това свое писмо и за тази цел. Той казва: „Целта е, авангардите на СССР в Европа — Полша, Чехословакия, Югославия, Унгария, България, Румъния, Албания да добият управление по англо-американско схващане“. Нека да бъде позволено от трибуната на Народното събрание на един народен представител, представител на една парламентарна група, след като вече България е сключила мир, да каже какво може българският народ да мисли по таква изказвания. Ако те наистина крият в себе си не само намеренията на Г. М. Димитров, но и намеренията на други обществени среди, та ако щете и на други държави.

Българският народ няма нужда да подражава на управления демократически по англо-американско схващане. Почит и уважение към англичанин и американци, почит и уважение към борбите на техните народи, защото преди Френската революция имаше две английски революции, защото в Америка беше водена война за смазване на робството, защото в Америка наистина имаше борба, и пред историята на американския народ ние благодарим и с почит стоим изправени, със светяща шапка.

Но условията в Америка и Англия се различават от условията в нашата страна. И българският народ заявява — и неговите дейтели винаги ще заявяват — че той предпочита да си създава такова вътрешно управление, каквото най-добре отговаря на неговите интереси и нужди. Затова ние не щем рецептите на Гемето — не знае дали от Лондон, Вашингтон или, да речем, от Ню-Йорк ни изпращат — не щем тази рецепта. Ще се преклоним и ще свием шапките си, ще се стиснем с уважение към американистите, ще имаме отново чувство на уважение, което като по-малък народ им дължим, но заедно с това ние бихме казали на Г. М. Димитров и на онези, които стоят зад него: оставете българския народ сам да си намери своята и управлението. Нали така ние в Атлантическите държави

за правата на народите и за уреждането на света? Това искаме. И затова онези, които в една ръка могат да издигат високо Атлантическата харта, а с другата ръка скрито могат да дават пари, долари или стерлинги или, да речем, някакви чуждестранни златни и пмайлери на Гемето, нека знаят, че българският народ във всички случаи ще брани своята независимост, а таква предатели и родоотстъпници той винаги ще бележи с знака на позора и падението. (Ръкоплескания)

Но целта е още по-ясна: целта е да бъде смазан комунизмът в Русия. И Гемето отива още по-далеко. Той вече не скрива в това свое писмо, че той мисли тъй, както мисли, да речем, Г. Чърчил. Той казва: „Това ще постигнем с една бъдеща война, която този път ще се развие в Азия.“ Той предвижда ясновидски, едва ли не установява точно, като че ли знае плана, или е участвувал в неговото изготвяне: „Това ще се постигне при една бъдеща война, която ще се развие в Азия. Ударите срещу СССР ще започнат едновременно от англоамериканските бази в Палестина, Персия (Иран), Ирак и Китай.“

Ето, както виждате, той отива в подробности. Планът е начертан. Изходните бази на военните действия са набелязани, и дори тези изходни бази не са само американски и английски, а са определени като „англо-американски“. Всичко е наред. Аз само едно нещо не мога да разбера и отук си позволявам с гласа на един малък народен представител от малкия български народ да попитам: стои ли явяко зад Гемето? Наистина ли някой дава съвети на Гемето да говори така? И не трябва ли онези, които дават приют на един човек като Гемето, открито да кажат, че такъв хора като Гемето си срам и позор не само за своите сънародници, но те излагат и престижа на велики държави, като Англия и Североамериканските съединени щати? (Ръкоплескания)

Друго нещо, което в този бюджет несъмнено получава отражение като политика на правителството, то е международното спокойствие, което трябва да бъде утвърдено чрез самия бюджет, чрез апарата, който се създава чрез този бюджет. И когато тук става дума за този апарат и неговата дейност, ние можем да подчертаем, че днес Великото народно събрание продължава все така твърдо да стои на онези позиции, които бяха набелязани в точка първа от платформата на Отечествения фронт. Тези декларации отразяват в себе си едно чувство на братство и на преданост, едно чувство на вяра и упование към нашите близки съседи. Това упование на първо място е към великия Съветски съюз. И ако тогава ние можехме да го сложим в платформата като едно пожелание и обещание, днес можем да кажем, че то не е само пожелание, не е само обещание на българският народ, а то вече се превърна в една признателност и безкрайна благодарност на българския народ за оная подкрепа, която в тежки моменти, които засягат неговата съдба, той получи от великия Съветски съюз, който два пъти го освободи, а чрез своята борба за един добър и достоен мирен договор Съветският съюз за трети път ни освободи и гарантира спокойствието и независимостта на нашата родина. (Ръкоплескания)

И затова онези политика, която трябва да бъде показана чрез бюджета и да се види пред света, съдържа в себе си, между другото, и следните ясни указания. Българският народ ценя извънредно много, и се радва, и ще остане верен на приятелството между Румъния и България. Българският народ разтвори своето сърце. Той остави своя великобългарски шовинизъм в миналото и днес прегръща в топли прегръдки братските народи на братска Титова Югославия. (Ръкоплескания) Българският народ обаче смята, че неговата съдба може да бъде най-добре гарантирана тогава, когато той върви рамо до рамо в най-тесна дружба и в абсолютна преданост с народите на великия Съветски съюз, който е авангардът на световното освобождение и на прогресивното развитие на човечеството. (Ръкоплескания) Ние ще останем верни на този принцип. Платата административна на нашата външна политика, всички дипломати, секретари, аташета по печата и пр., когато получават парите от българския народ, съкратните стотинки на този народ, трябва да знаят, че са длъжни да му служат с преданост и да знаят, че те трябва във всяка своя стъпка, във всяко свое изказване, да всяка крачка, и днес, когато блят, и нощем, когато сънуват, да служат на своя народ и на политиката, която в този момент, между другото, е политика на искрено славянско единение. (Ръкоплескания)

Ние сме и ще бъдем за мира. Ние ще работим неосътно за мира. И нелъжат този наш дипломатически кадър трябва да работи за мира. Нека ми бъде позволено днес, когато вече ние имаме известни промени в дипломатическия кадър, да кажа, че новите български дипломати — можем да твърдим, ако щат враговете на Отечествения фронт, тази дума в кавички — се оказва достойни представители на нашия народ. И нека, когато ние гласуваме бюджета на държавата и бюджета на Външното министерство, да изкажем пожелание, целят този дипломатически кадър, от най-големите до най-малките, да бъде подменен с верни отечественофронтовци. Ние имаме един пример. Правителството изпрати един пълномощен министър, който може би никога не е сънувал, че ще бъде пълномощен министър, но когато отиде в братска Румъния, той създаде такива топли отношения между двете страни, каквито досега между България и Румъния не е имало. Това е Сава Гановски. (Ръкоплескания от мнозинството) Вие виждате, че се прави една стъпка напред. И този дипломат в кавички, един достоен представител на нашия народ, с когото можем да се гордеем, днес правителството го взема от Букурещ при най-голямо съжаление на правителството на д-р Петре Гроза, за да го прати в Белград, в столицата на Тито, за да бъдат още повече утвърдени отношенията между братските народи на двете страни. (Ръкоплескания от мнозинството)

Една от големите задачи на този бюджет — очевидно в рамките на стопанския план — е трансформацията на нашето земеделско. Позволяте ми от изкуванията на Върховната стопанска камара да ви посоча няколко неща, които трябва да бъдат разбрани.



За голямо съжаление, ние можем да констатираме, че на много места в нашата страна има реакция, противодействие срещу трудовете кооперативни земеделски стопанства. Може би на много места си вършеи грешки при създаването на тези кооперации; може би сага на много места стопански дейтели да прятат още такива грешки. Ние грешките трябва да ги виждаме открито, да ги сочим открито и смело да ги поправяме. Но ние трябва, вършейки тази дейност, да утвърждаваме, да осъществяваме, да зяспяваме реформата на кооперативното обработване на земята, защото, г-жи и г-да народни представители, според статистиката, на 31 декември 1934 г. от всички наши стопанства 13.5% имат земя до 10 декара. Повече от 1/10 от стопанствата в България имат само до 10 декара. Какво е това 10 декара? Като оставим тютюнопроизводителните райони, а вземем специално зърнопроизводителните райони, които съставляват 4/5 от нашата обработваема земеделска площ, какво са там 10 декара? 10 декара — разпицолци се един стопанин, бие се в гърдите и казва: аз съм собственик. Ама гърдите му голи, няма риза на гърба си! Като погледнем надолу, потурите му не може да се познае от кръпки какъв цвят имат, а понякога няма плат и кръпки да им тури.

Стопанин с 10 декара земеделско стопанство — това не е господар на земята, това не е собственик, а е един роб на тези 10 декара земя, роб на своето чувство, че е собственик. Ние трябва едва ли не на такива хора, които не са осъзнали къде е техният път, как могат наистина да излязат от тази преизпудия, от тази бездна, да излязат на открито, да ги грее слънцето на благоденствието, на радостта, да им кажем: вие заслужавате с камшик да ви вкарваме в рая, вие заслужавате задължително да ви кооперирате! Разбира се, такъв лозунг Отечествоният фронт не е дал. Обратното — на последната национална конференция на трудовете кооперативни земеделски стопанства министър-председателят, водачът на Отечествония фронт, Георги Димитров открито каза: „Не трябва да има никакво насилие. Законът трябва да бъде спазен.“ Аз обаче си позволявам фигуративно да дам израз на онова, което действително ме вълнува.

Стопанствата от 10 до 20 декара са 13.5%. Като ги съберете, значи, от нула до 20 декара — това са една четвърт от всичките земеделски стопанства в България. От 20 до 30 декара са 13.2%, от 30 до 40 декара — 12.2%, от 40 до 50 декара — 10.7%. Значи, от 1 до 50 декара в България имаме 63.1% от всички земеделски стопанства. Какво е това? Това е страховтно раздробяване на земята, и което е по-интересно: това раздробление расте.

И аз ще си позволя — въпреки съзнанието, че трябва да привърша — да набележа това развитие, като сравня парчетата в 1934 и в 1944 г. В 1934 г. всяко земеделско стопанство до 10 декара е имало средно 3—4 парчета — значи, в 3—4 парчета му е бил пръснат имотът. 10 разделено на 4 — правят 2 декара. А някъде има земеделски парчета от по 2 ара — не можеш да вкараш вътре дългавица крава с дятлоадамовото рало! Отделното стопанство от 10 до 20 декара е било раздробено на 8 парчета през 1934 г., а през 1944 г. — на 10 парчета. Раздробяването расте. Отделното стопанство от 20 до 30 декара в 1934 г. има кръгло 11 парчета, а в 1944 г. — кръгло 14 парчета. Виждате ли как бързо расте раздроблението? В 1934 г. отделното стопанство от 30 до 40 декара има 14 парчета, а в 1944 г. — 16 парчета и пр.

Това раздробление расте. А колкото раздроблението на земеделските стопанства в повече парчета расте, толкова производствената рационализация е немислима и невъзможна. И обратното — колкото ние събираме тези разпокъсани земеделски стопанства на едно място, толкова стопанската рационализация ще расте, толкова производството ще расте, толкова благоденствието на селянина ще расте. И затуй борбата за оедряване на земеделските стопанства чрез тяхното коопериране е борба за благоденствие на самите селяни.

Мнозина още не могат да разберат това. Те са жертва на наследени навици, схващания, виждания и внушения на реакцията. Но ние, политическите ръководства, които имаме задача да придвижим живота напред, трябва това да го разясним на народа и да не се спираме пред тези неща. Ще пицят на много места. На места могат да претърпят разочарование — това е понятието. Хората счаквали, че като си съберат земята, ще потече мед и масло. А още няма мед и масло, защото имаше две сушави години, и то най-тежки години. Когато трябваше да се видят резултатите от тези стопанства, ние имаме неурожайни години. И опозицията, когато министърът на финансите говореше, се обаждаше: „Ами ако няма пак суша?“ Вие си спомняте, че имаше различни вичове, че те мечтаят пак за суша: „Дано Господ и тази година даде суша, та да пропадне ОФ.“ Разбира се, ОФ не пропадна от тази суша. Но нека знаят, че каквато и суша да има, и каквато и трудности да има, те ще бъдат преоколенни. Аз онзи ден си позволих да оприлича опозицията на тази пролетна борба, за която другарката Цола Драгойчева пушна окръжно против гъсениците. Дървото на България се разлиства. Настъпва пролет в България. Стопанският план ще даде нови, свежи листа, нова пролет за нашето стопанство. Но идва ли нова пролет, има ли нови листа, какавидите ще почнат да се развиват ей там от онези столове (Сочи банките на опозицията), и новите гъсеници ще искат да ядат тези листа. Но нека знаят, че както другарката Цола Драгойчева, като главен секретар на Отечествония фронт, препоръчва борба против гъсениците, така и Великото народно събрание и целият наш народ ще се борят против политическите гъсеници. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Приключвайте!

Д-р Михайл Геновски (з): Приключвам, г-в председателю! — За голямо съжаление, няма да си позволя да ви набележа какво е минимално необходимо, за да могат трудовете кооперативни земедел-

ски стопанства да се развиват. За да можем тези дад милиона декар сгрупирана вече земя да я обработим, трябва да се доставят 1000 нови трактора. Без това не върви. А и това не е малка трудност. В бюджета на Министерството на земеделието има едно увеличение от 1.300.000.000 лв. за тази цел. Ето, това е едно указание за волята на правителството в тази насока да улесни трудовете кооперативни земеделски стопанства, да бъде проведена една политика за дълбоко основно преобразование на чашеко земеделско стопанство. Без това преобразование нашият селянин не само че няма да се оправи, а ще слиза надолу. Ние това не бива да допуснем. С всички мерки, с всички сили, с пълно напрежение трябва да вървим напред. Когато говорим за индустриализация, трябва да бъде ясно и на самите земеделци, че индустриализация означава по-ефективна стока за земеделеца, означава излизане на оня изтичък работна ръка, която тежи на селския хамбар, там чака хляба си. Да я вземем оттам и да я пратим другаде. Това означава, както подчертах, борба за независимостта на цялата изша родина, на целия наш народ.

Целият този бюджет накрая подчертава едно повишение на работата за издигане на културния уровень. Аз отбелязах какво има в бюджета на Министерството на просветата. Заедно с това трябва да подчертая, че той бюджет и цялата финансова политика на правителството, която датира от миналата година, очертава ясно с конкретни реформи, сочи ни един стремеж да бъде подобрен целият културен и жизнен бит на нашето село. Та малко нещо ли е това, което беше създадено, нещо, което в целия свят го няма, на гърба на държавния бюджет — пенсията за старост на селянина? Това е огромно нещо. Когато говорим за бюджета, нека знаем, че тези пенсии лежат на гърба на нашия бюджет. Нека знаем, че от 1.300.000 — 1.400.000 организирани селяни земеделци в ОЗПС, към 480.000 души са вече пенсионери и тия пенсионери, между другото, лежат пак на бюджета, на тия приходи, които отиват в самия държавен бюджет. Ето това е един от конкретните способи и начини да бъде подобрен животът на нашия селянин-земеделец. И ние можем да кажем смело, открито и гордо на нашите селяни-земеделци: гордите се! Никъде по света няма такива пенсии, какавото са създадени в България за вашите старини! (Ръкоплескания от мнозинството)

А борбата за електрификация, борбата за създаване по-добър живот, борбата за увеличаване, както ви подчертах, на нашето производство, е борба за по-добро животно на самите селяни. Знае министърът на електрификацията, знае министърът на индустрията, знае министърът на благоустройството, че най-много делегации от долу идват за това: „Дайте ни жили, дайте ни дървен материал, дайте ни чашки — ние другото ще направим сами; дайте да се свържем и да получаваме електричество“ — без, разбира се, винаги да знаят, че в България сега се произвеждат към 350 милиона киловата електрическа енергия, а когато изкараме тия язовири, които днес са на белизани — „Росица“, „Копринка“, която сега се преименува на името на водача на Отечествония фронт „Георги Димитров“ — по диг три-четири години, когато всички тия набелизани язовири бъдат завършени, тогава България ще има над 1.300.000.000 киловата електрическа енергия годишно. И тогава ние ще можем и в най-следната колиба в нашата страна и на най-малкото стопанско предприятие да дадем електрическа енергия. И тогава няма, както тая година, да има липса на електрическа енергия. Хората идват, плачат: „Дайте ни поле чер да осветим града Габрово“. Няма осветление дори градовете! В София няма възможност домашните електрически уреди да бъдат употребявани. В София, не в селата! А тогава няма да има това нещо. Тогава деноншоно през цялата година фабриките ще работят, ще поят, и благосъстоянието на България ще расте. Тогава и в последната, и в най-малката колиба на нашата родина ще свети не електрическата крушка. България ще се превърне в една голяма градина, която в летните нощи, в тъмните зимни нощи, в калните осени цялата ще свети и нашият народ ще чувствава тая светлина влязла и в душата му. Нашият народ ще може да живее и да благоденствува.

За постигането обаче на това нещо е необходимо напрежение. И аз съм убеден, всички ние сме убедени, и съзнателната част от нашия народ ще потвърди и винаги ще потвърждава това, че всички сили, и материални, и физически, и морално-политически, ще трябва да ги дадем. Ще ги дадем с тоя бюджет, ще ги дадем чрез плана, ще ги дадем чрез бригадите, за да видим нашата родина светла, радостна и благоденствуваша. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Давам 15 минути отиди.

(След отиди)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Заседанието продължава!

Има думата народният представител д-р Пенчо Костурков.

Д-р Пенчо Костурков: (От трибуната) Уважаеми г-да и г-жи народни представители! Обективни причини, както и важни съображения на държавна политика забавиха вънсянето на бюджетопрокта на държавата за 1947 г. Върху тези обстоятелства се спря в своето обширно изложение и г-н министърът на финансите, който каза, че големите събития, които изживя нашата страна през есента и през зимата на тази година, неминуемо трябваше да се отразят и върху съвременното вънсяне на бюджетопрокта. Към това трябва да добавим, че от бюджетна гледна точка не бе оправдано да се въведе боти държавният бюджет за настоящата година преди да се приеме законът за щатните таблици на държавните чиновници и особено преди да се приеме двегодишният стопански план, защото тези големи мероприятия са тясно свързани с разходите на държавата.

шом като по начало с бюджета се разрешава на изпълнителната власт да извърши редица текущи разходи през бюджетната година за задоволяване на колективни нужди, то очевидно е, че поменитите мероприятия трябва да предшества гласуването на бюджета.

Г-да и г-жи народни представители! Бюджетът на държавата за 1947 г. е съставен при твърде сложна стопанска и финансова обстановка. Такова нарочено е положението и в другите страни, засегнати повече или по-малко от войната. Макар народите да нализиха в период на мир и мирно строителство, пораженията от военната стихия са толкова големи, особено в страните, където се развихри германската агресия и последвалите по-късно военни действия, че още дълго време ще се мисли и работи за поправка на вредите и за стопанско възстановяване, преди да се премине към етап на развитие и напредък.

И нашата страна чувства затрудненията на следвоенното време. Отрицателните последици на войната и на погрешната финансова политика, която се провеждаше у нас до 9 септември, тежат върху нашето народно стопанство и финанси. Финансовата политика на фашистките правителства се характеризираше с огромни военни и непроеизводителни разходи, покривани с емисии на банкноти и на злато, която политика водеше до дефицити и нереални бюджети, а в същото време се твърдеше от финансовия министър, че бюджетите свършвали с излишъци. Чрез финансови трюкове се прикрише истинското положение на държавната каса и се заличава на бъдещето и на някакво финансово чудо, което да поправи положението. Грешките на една подобна противонародна и левкомислена финансова политика, която градеше стопанското бъдеще на България върху териториалното разширение и върху водаческата роля на българския народ на Балканите, не могат да се заличат в една или две години. Тези поражения още спъват нормализирането на положението и финансовото оздравяване на страната.

Независимо от това новият бюджетпроект се изработи и ще се изпълнява в едно време, когато се осъществяват големи преобразования в стопанската и финансовата области на живота. Повече, отколкото в миналото, държавата се вмесва в стопанския живот и става мощен фактор в производството и в разпределението на стоките. Тя не само ще регулира занаятческите отношения, но ще произвежда и строи, а в същото време ще дава всеотдайно подкрепа на кооперативния сектор.

От значение е също така и обстоятелството, че през последните месеци се извърши основна промяна и в нашата данъчна система — въведе се данъкът върху общия доход, така нареченият прогресивнопоходен данък. Както се знае, този данък беше програмно нацелено на прогресивните политически партии още от средата на чиналия век и около неговото въвеждане се водиха остри борби, както у нас, така и в чужбина. Този данък, който замести няколко прекия данъци, е социално справедлив, защото освобождава от пряко облагане минималните доходи. Той не убива частната инициатива, както се поддържа от някои среди, а само отнема в обществен интерес по-голяма част от печалбите. Той ще се посрещне още след първата година от приложението му с одобрение от широките народни маси, които ще почувствуват, че с него се защитават икономически слабите съществуващи, като се намалява данъчното им бреме и следователно улеснява се косвено техният поминък.

Като симптоми на една нова финансова политика трябва да споменем държавния монопол върху застрахователното дело и тютюневия монопол. Това са мероприятия, които ще имат огромно значение и не може да не се гледа на тях като на голяма крачка напред към изграждане на нова и социално справедлива държава. Тези реформи на Отечествения фронт трябва да разват всеки истински демократ и защитник на народните интереси. Тези държавни монополи не са само мероприятия на социална правда, но са и един икономически и финансови реформи, които не ще закърсят да дават положителни отражения върху държавните финанси и народното стопанство.

В този ред на мисли трябва да изтъкна, че и обмяната на банковите и бановите и блокирането на влоговете, към които правителството прибегна в началото на този месец, е една радикална парична мярка, насочена към оздравяване на паричния пазар и нанасяне удар на спекулата и черната борса. Тази реформа може временно да се отрази на стопанския живот, но взетите мерки и тия, които ще се вземат от правителството и от Българската народна банка, ще трябва да улеснят стопанската дейност и поминъка на всички обществени слоеве, както заяви в своето експозе г-н министърът на финансите — че нито едно предприятие, нито едно стопанство не само няма да спре своята дейност, но няма и да намали своята дейност, затова защото имало достатъчно парични средства. Трябва обаче по-скоро да се изплати декларацията на министъра на финансите, че земеделските стопани ще разполага със своите средства за покупката на семена, за покупката на инвентар, за плащане на работници и за всичко онова, което е необходимо за неговото стопанство, защото селскостопанската работа не търпи отлагане. В това отношение имаме увереността на г-на министъра на финансите, че необходимото е направено и че стопанската дейност особено на селянина-стопанин ще бъде улеснена.

Г-да народни представители! Естествено, че в едно преходно време, когато преминваме от военновременен към мирновременен стопанство, когато се прави решителен завои в стопанската и финансовата политика на държавата и всичко това става при ограничените възможности на нашата земеделска страна със слаба произволителност на труда и нисък национален доход, задачата на министъра на финансите е много трудна и сложна. И ако успее да ни даде един ясен, искрен и уравновесен бюджет, той е изпълнил напълно своята задача.

Новият бюджет на държавата възлиза на 56.000.000.000 лв. Като, или в сравнение с миналогодишния показва увеличение от приблизително 12.000.000.000 лв. За неосведомения гражданин тази

цифра би се видяла много голяма и дори неоправдана, но един анализ на цифрите ни убеждава, че това увеличение отговаря на най-належащите нужди на държавата и на добре разбраните интереси на народното стопанство и че то ще се покрие от постъпленията. Бюджетът е реален, тъй като при предвидения приходен бюджет за 1946 г. от 44.000.000.000 лв. кръгло, постъпленията по бюджета за 1946 г. са били 51.247.000.000 лв. За тази година се предвижда едно увеличение на постъпленията с около 5.100.000.000 лв., което не е прекомерно и е съобразно с тенденциите за повишение на държавните приходи. Затова имаме всички основания да очакваме, че държавният бюджет за 1947 г. ще приключи без дефицит. Увеличението на разходите се дължи главно на повишение заплатите и пенсията, което беше една крещяща нужда на момента, както и на посрещане разходите по държавните дългове. Както се каза от г-н министъра на финансите, кредитите за изплащане на държавните дългове, и то на временните наши дългове, са увеличени, но това са увеличения само от полза, защото приходите ще дойдат след туй и ще развият нашия стопански живот. Средства ще постъпят в страната.

Разглеждайки цифрите на бюджетпроектите по министерства и дирекции ни разкриват грижите на правителството на Отечествения фронт да се даде силен тласък за развитие на производствените сили във всички области на стопанството: земеделие, индустрия, електрификация и съобщения, както и да се задоволят по-пълно културните и здравните нужди на народните маси.

Грижите за нашето земеделие са подчертани в новия бюджет на държавата още веднаж. Предвидени са нови кредити от 1.000.000.000 в повече от миналата година. На нашето изостанало земеделие се поставят все по-големи задачи и дълг е на държавата да направи всичко чрез аграрно-технически и други мерки да модернизира земеделието и увеличи производителността на земеделския труд. Предвиждат се кредити за подпомагане на земеделския стопанин, за насърчение на скотовъдството, за строеж на горски пътища, за залесяване и пр.

В този ред на мисли мога да кажа, че се увеличават в големи размери кредитите на министерствата на индустрията и електрификацията. На тези нови министерства за пръв път тази година ще се даде по-голяма възможност да развият една планомерна строителна и стопанска дейност. В двегодишния стопански план са включени редица мероприятия за индустриализиране и електрифициране на нашето стопанство, чието изпълнение ще се започне в този период. Нашето народно стопанство и издигането на жизненото ниво на народните маси се нуждаят от интензивно земеделие и развита индустрия, и особено индустрия, свързана с нашето земеделско производство. Направеното досега в областта на индустрията от частния начин далеч не е достатъчно. Въвеждането на един план в индустриалното производство се явява много по-лесно, а само държавата може да подпомогне в днешно време в голям мащаб индустриалното ни развитие, благодарение на обстоятелството, че нашата държавна и кооперативна банкова система улеснява тази задача. Затова в стопанския план е обрнато сериозно внимание на индустриалното ни развитие и специално на създаване на основни индустрии. Впрочем във всички стопански планове, които се провеждат в Европа — в Чехословашко Полша и Франция — се предвижда намаляване на държавата за стимулиране на основните индустрии и важните за цялото народно стопанство производства, като производството на каменни въглища, на метали, металообработването, електрическата енергия и пр.

Във връзка с отделане от бюджета на по-големи средства за стопанското издигане на страната, в новия бюджет са увеличени кредитите за разширение и подобрене на железопътната мрежа, както и за разгъване на широка строителна дейност от Министерството на благоустройството за постройка на пътища, водопроводи, язовири, държавни сгради и пр. Тази политика на правителството за финансиране на такива строителни мероприятия, свързани с повишаване поминъка на населението, заслужава всички жертви и напряжения.

Особено чувствително е увеличението на кредитите за Министерството на народното здраве. Продължава се, значи, с още по-засилено темпо политиката, прокарвана от времето на създаването на това министерство, за по-пълни здравни грижи за населението и по-организирана борба срещу болестите. Процентно взето, тук е направено най-голямо увеличение в кредитите. Разходният бюджет от 2.670.000.000 за миналата година, за 1947 г. възлиза на 3.800.000.000 — или с едно увеличение от 1.200.000.000 лв. Това нарастване на бюджета на Министерството на народното здраве се дължи на увеличението на заплатите и броя на длъжностните лица за разните санитарни служби и на засилените кредити за организиране на здравната служба, чрез откриване и поддържане на родилни домове, болници, подобрене снабдяването им с лекарства и др. С оглед ниския уровень на хигиената и голямата смъртност у нас, тези грижи на държавата са напълно оправдани, защото се касае за здравето и живота на широките народни маси от сега и градове, за които в санитарно отношение е направено твърде малко в миналото.

Спирайки се накратко и върху другите бюджети, характерно общо за нашия бюджетпроект за 1947 г. е отношението на държавата към просветното дело. Въпреки ограничените финансови възможности, правителството на Отечествения фронт е отзивчиво към образователното дело. Грижата да се разшири образованието и се насърчи научно-изпитателната дейност се вижда проявена на дело в бюджета на Министерството на народната просвета. Засилен са кредитите за основното и средното образование, а също и за университетите и други висши учебни институти. Подобро е и материалното положение на работниците в полето на просветата. Като почнем от заплатите на основните учители и свършим с заплатите на професорите, ние виждаме за момента едно относително чувствително увеличение на тяхното материално възпограждание. Разходното перо „Личен състав“, което миналата година бе

2.265.000.000 лв., сега достига цифрата 4.300.000.000 лв., като общият бюджет възлиза на близо 6.000.000.000 лв.

Г-да народни представители! Успоредно с политиката на задоволяване културните и стопанските нужди на държавата, правителството провежда и политика на икономии и съкращения. Направени са съкращения в бюджета на Министерството на външните работи, на финансите и в други служби, които намаляват в кредитите са постигнати със съкращения на персонала и ограничаване на лични външни разходи. Броят на служителите в Министерството на външните работи е намален от 17.471 на 16.102, или с 1.369 души. Това е значителен процент. Наистина общата цифра на бюджета е увеличена от 1.456.000.000 лв. на 1.707.000.000 лв., но това увеличение се дължи на повишените заплати. По-чувствителни са съкращенията в персонала, както и по други пера в бюджета на Министерството на финансите. Като че ли г-н министърът на финансите е по-посадал да даде един добър пример на другите министри, като е наложил едно чувствително съкращение, без да страда службите. Сигурно ще се поддържа от някои, че това са нищожни намалявания, че тези мерки не задоволяват никого. Не задоволяват и Отечествения фронт. Важното е обаче, че се поставя началото на разрешаване чиновническия въпрос, което ще стане по пътя на рационално реорганизиране на държавните служби и опростяване на държавния апарат. Този въпрос е свързан и с премахване на бюрокрацията у нас, която е още голяма спънка в постигане на големите стопански задачи на днешната държава.

В тази посока, както е известно на г-да народните представители, работи една комисия и нека се надяваме, че в един малък срок, в няколко месеца, ние ще имаме вече резултати от дейността на тази комисия и че ще се дадат препоръки, за да се постигне в бъдеще едно вече трайно и положително ограничение на нашия чиновнически кадар, а също така и едно подобрене на държавните служби.

Г-да и г-жи народни представители! Бюджетопроектът на държавата в 1947 г. ни дава ясна картина за цялостната стопанска и финансова политика на правителството. Цифрите за приходите отразяват не само фискалната политика на днешната власт, но състоянието и предвижданията за дейността на държавното, кооперативното и частното стопанство. Държавата желае чрез бюджета и двегодишния стопански план да върне в работа и трите сектора. В този план за строителство има място за всяка инициатива на частните стопани, лишена от спекулативни намерения. Наистина, в бюджета е подчертана ръководната роля на държавата, но това се дължи от интересите на голямото мнозинство на българския народ. Смятам обаче, че частните стопани не могат да се оплачат, че са пренебрегнати, защото все пак базата у нас, широката база, остава частното стопанство, както в земеделската, така и в индустриалната област. Остава обаче да се съгласува, контролира и ръководи тази дейност, за да се получат по-скоро и по-добри резултати.

Аз искам с няколко думи да се спра и за един друг въпрос, който е от значение за дейността на Министерството на финансите. Г-н министърът в своето изложение говори подробно за контролната дейност на Министерството на финансите и конкретно за дейността на финансовата инспекция — функция извънредно важна за правилното отправление на службите и редовното постъпление на данъците, както и за избягване на злоупотребения и ошетяване фиска.

Засилването на финансовия контрол върху учреждения, предприятия и частното стопанство ще даде безспорно положителни резултати. Но аз мисля, че би трябвало да се обърне по-голямо внимание и върху квалификацията на данъчното законодателство и опростяване на данъчната процедура. Чрез едно систематизиране на опростяване на данъчната процедура ще се внесе яснота и еднаквост, което е необходимо. Досега за всеки данъчен закон имаме различни процедури. Това се вижда ясно, като се вземат поглед върху някои закони, като закона за гербовия налог, тоя за акцизите и др. И стига се до парадоксални положения, камите фискални органи често неправилно прилагат законите, а това се използва от данъкоплатците за протекция и отлагане на плащанията им и за прикриване на доходите. Като се систематизира и еднакви, доколкото е възможно, данъчната процедура, облагането ще става по-лесно, по-навреме, а и данъчните постъпления ще бъдат по-редовни.

Също така много недобори, които възлизаха в миналото на милиарди, можаха да се приберат сега по-лесно. Вярно е, че имаме такива милиарди недобори и данъкоплатците използват невъзможността на държавата да контролира състоянието на частните фирми. Че данъците са вече изискуеми показва фактът, че при обявяната на банковете и бановите постъпки в държавната каса няколко милиарда лева от такива недобори. Това показва, че ако данъчната администрация се стегне и нашата данъчна процедура бъде по-скратена, няма да се допусне натрупване и неуредване данъчните задължения на гражданите.

Г-н министърът на финансите разгледа подробно бюджетите на отделните министерства и се спря на тяхното съотношение. За това говорих и преждеговорившият оратор д-р Михаил Геновски. Затова аз смятам, че е излишно да се спирам повече. Едно обаче е характерно за бюджета: от цифрите, които говорят за отношението между националния доход и данъците, както и между преките и косвените данъци, се вижда една еволюция в последните две години в полза на данъкоплатците. Тази еволюция е именно, че отношението между преките и косвените данъци се изменява, в смисъл, че се увеличава прякото облагане, което е по-справедливо и по-демократично, а се намалява косвеното облагане.

Г-жи и г-да народни представители! Бюджетопроектът, който е внесен за разглеждане, ще бъде реализиран, както са предвижданията, и той ще даде своето благоприятно отражение върху стопанския живот на страната. Гаранция за това е трудовият ентузиазъм на народа и водът за творчество на правителството на Отечествения фронт, ръководено и вдъхновявано от основателя

на Отечествения фронт, министър-председателя Георги Димитров. Чрез този бюджет и двегодишния стопански план млада Народна република България гради своето бъдеще. Всички истински демократи трябва да сътрудничат на този грандиозно дело. За резултатите от планиране на стопанската дейност ние имаме примера на Съветския съюз, който в продължение на няколко петилетки преобрази страната от изостанала земеделска държава в модерна индустриално-аграрна велика република на съветските народи. Ние имаме примера и на чехословашката република. На България предстои да следва пътя на стопанското си възможване чрез общите усилия на държавата и народа.

От името на Радикалната парламентарна група заявявам, че ние ще гласуваме бюджетопроекта на държавата за 1947 г. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител г-н Йордан Панайотов.

Йордан Панайотов (зв): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Бюджетът, който е предмет на нашето внимание, съставлява материален израз на политиката, която ще следва новото отечественофронтовско правителство.

Той отразява целокупната дейност на държавата и затова при дебати по бюджета може да се говори за всичко — разбира се, всичко, което цели да съхрани и наложи жизнените интереси на нацията на международното поприще; което цели да осигури мира, реда, спокойствието и сигурността вътре в страната, тъй необходими за материалния, духовния и културен възход на народа — и да не се говори нищо, което може да увреди големите интереси на държавата, независимо от това, кой къде седи и кой към коя група се числи.

Аз считам за много висока и много отговорна тази трибуна, за да не си позволявам да давам нито простор на чувствата си, нито волност на езика си. Далеч съм от мисълта и не си правя никаква илюзия, че ще кажа нещо ново пред тази високо просветена аудитория, каквато представлява Великото народно събрание. Моята цел е много по-скромна — да припомня само някои факти и да повтора някои истини, които смятам, че трябва да се имат пред вид при нашата работа.

Г-жи и г-да народни представители! На 9 септември 1944 г., след като беше сризната фашистката власт, правителството на ОФ възвести, че в своята дейност ще се ръководи от следната външна политика: сърдечно приятелство и вечна дружба с братския руски народ; почит и искрено приятелство с западните демокрации и великата американска република; братски и добросъседски отношения с нова Югославия и всички балкански държави и приятелски отношения с всички свободни народи в света.

Правителството на ОФ, без да бъде задължавано от когото и да било, по свой собствен почин мобилизира и изтрата един близо 500-хилядна армия срещу хитлеровите орди в Македония и Югославия, която в продължение на два месеца с най-активно действие спомогна за по-бързото изгонване на немската армия от Балканския полуостров и прелотарати по този начин много развличения, много опустошения и страшни опялжкования, каквито вършеха немците по пътя на своето отстъпление.

По силата на сключеното примирение в Москва на 28 октомври 1944 г. ние приобщихме нашите военни усилия към тези на обединените народи и в продължение на 6 месеца върхомахме най-активно в Унгария и Австрия до окончателната победа над хитлеризма. Това военни усилия струва на България живота на 35.000 най-достойни и свидни български синове и материални разходи на стойност много повече от 100 милиарда лева.

През фашисткия режим — от 1 март 1941 г. до 9 септември 1944 г. — въпреки волята на българския народ, България беше обявена за съюзница на Германия. Нашата помощ се заключаваше в окупацията на Тракия и Македония, които Хитлер привидно беше подарил на българските фашисти.

Ето с една дума активът и пасивът, с които ние, българите, се явихме на мирната конференция. Резултатите са известни. Мирът, наложен на българския народ, е тежък. И при това положение ние сме длъжни да се запитаме: къде се крият причините и кой носи отговорностите за тежките клаузи на мирния договор? И най-важното, какво направихме ние, за да бъдем полезни на отечеството си?

Г-жи и г-да народни представители! На 10 февруари т. г. включи и мина в историята един бурен период от нашата епоха. Казват, че историята е политика, която е получила край, а политиката — история, която сега твори себе си. Ние сме съвременници на тази бурна епоха. Утре едния ще предстват страниците на историята със спокойна съвест на честно изпълнен отечествен дълг, а други ще се спамуват за онова, което са вършили.

Преди подписването на мира, тези които не одобряват режима на ОФ, твърдяха, че Англия и Америка няма да подпишат мир с ОФ правителство, защото не го признавали за демократично и неоправително. Сега, след като мирът е подписан вече и правителството признато, те обвиняват ОФ заради тежките клаузи на мирния договор. Тези въпроси са колкото сериозни, толкова и болезнени; заради това те много често ще бъдат предмет на нашето внимание и обсъждане.

Знае се, че веднага след приключването на войната срещу Германия нашата опозиция напусна властта и заяви, че напуца, защото не можела повече да понесе господството на Работническата партия (комунисти). Тя заяви, че ОФ не е нищо друго, освен параван, зад който разпореждала Работническата партия (комунисти). Дала опита да се привлече отново опозицията към сътрудничество в управлението останала безрезултатни все пореди същите причини. Аз не мога по никакъв начин да призная за сериозни тези причини, защото над идеята за уредбата на държавата стои големата идея за запазване съществуването на самата държава. Уредбата на държава

вата — това е мобилировката на къщата, а когато къщата е заплашена от пожар, никой не се занимава с подреждането на мебелите, а всеки гледа да спаси къщата от пожара. Над интересите на партията стоят големите интереси на държавата, а партията съществува, за да служи на интересите на народа и държавата.

За българската държава нямаше тогава по-важен проблем от проблема да се приключи успешно войната и българският народ да се сдобие с един справедлив и достоен мир. Пред този основен проблем всички останали въпроси се явяваха второстепенни и можеха да чакат, защото за мира се решаваше бъдещата съдба на нашия народ за много години. А в такъв случай всеки българин има един външен дълг, който му повелява да бъде страж на родината си.

За да пламне една война, необходима е злата воля само на един народ; за да се установи благодатен и траен мир, необходима е добротата воля на всички народи. Затова към мир се отива трудно. За мнозина, които желаят един народ, трябва да сътрудничат всички политически организации.

Защо тогава нашата опозиция, като е имала такива тесни връзки с широкния свят, както иска да каже сега, не се притече на помощ на България в най-решителните и съдбоносни моменти, когато народът имаше нужда от задружните усилия на всичките си верни синове, а тъкмо в такъв съдбоносен час тя напусна отговорните места на държавното управление? Защо не остана в управлението до окончателното ликвидиране на войната, до сключването на мира, а ако е имало нещо, което да не харесва, нещо, което да не одобрява, можеше сега съвършено спокойно да напусне властта с пълното съзнание, че е изпълнила докрай дълга си към родината, а напред — тъкмо противното — напусна тогава, за да желае да се завърне отново сега?

Отговорът на този въпрос може да бъде само един: опозицията напусна, защото смяташе, че международната обстановка е такава, че ще се отиде към нова война — война между съюзниците. Близокогто бъдеще ще покаже, кой се е излъгал в преценките си, когато се сдвожат на дневен ред интересите на великите сили победителки, и които въпроси ние и сега сме убедени, че ще бъдат разрешени по миролюбив начин. Но миналото е безвъзвратно отлетяло! Големите държавници държат погледа си винаги усреднен само напред, защото нямат и всичко, което ги разделя, а напред — всичко, което ги обединява.

Г-жи и г-да народни представители! Няма истински българин, който да не знае, че единствената причина за всички нещастия, които ни постигна българския народ преди 9 септември 1944 г., беше престъпната кобурска династия и нейните послушни правителства, които винаги са били в пълна услуга на тевтонската агресия. След 9 септември ОФ, с цената на най-скъпи и най-свидни жертви, се опита да изкупи тежкото наследство на фашистките режими. И сега твърдението, че ОФ е виновен за тежките клаузи на мирния договор, се явява не само клевета към ОФ, който спаси България от трета национална катастрофа, не само клевета към България, но те е в истинския смисъл на думата кощунство с паметта на най-достойните български синове, които паднаха на бойните полета като изкушители жертва за фашистките престъпления. Обвиненията в това отношение спрямо ОФ се явяват косвена реабилитация на фашистките режими, венещ на което служи разпространяваният слух, че цар Борис не само че не е бил немски агент, но той бил даже тежък заклет враг, затова немците го отровили.

Г-жи и г-да народни представители! От хода на преговорите по сключването на мира, както с България, тъй и с другите страни, стана ясно, че великите сили, всяка на свой ред, ревниво пазят както собствените си интереси, тъй също и интересите на своите съюзници и приятели. И в това няма нищо чудно, нищо неестествено, нищо нередно. Нашият народ казва: приятел се в нужда познава. На мирната конференция ние по един безспорен начин разбрахме кои са истинските и искрени приятели на българския народ и на кои държави интересите не само не сжожат, но се даже и кръстосват с интересите на българския народ. Но разбрахме също, макар и с едно малко закъснение, че у нас имало политици, които познавали ключа, с който можели да обърнат световната политика.

Отечественият фронт, с подкрепата на целия български народ, ще търси и в бъдеще приятелството и сътрудничеството на всички големи и малки демократични народи в света и няма да пропусне нито един случай да бъде полезен на България.

Българският народ има полза от приятелите и приятелството на всички големи и малки народи. Той е признателен и благодарен на всички народи, които са защитили неговата справедлива кауза на мирната конференция. Той ще остане на вечни времена признателен и благодарен на великия британски руски народ и другите славянски народи за братската подкрепа, която му дадоха на мирната конференция, и без която подкрепа България би унищожена във въздуха, а при враждебното държане на които българският народ би си направил собствено самоубийство — каквото намерение разбира се, българският народ няма. (Ръкопляскания от мнозинството)

Отечественият фронт с подкрепата на целия български народ, ще апелтира към международната съвест за смекчаване на тежките условия на мирния договор по миролюбив начин. Ще апелтира за създаване на един справедлив мир в света, защото само справедливият мир е истински мир. Мирът, наложен насила, не е мир, а размирен мир. Такъв мир носи в себе си ферментите на бъдещи размирици.

Българският народ е миролюбив и трудолюбив. Той желае в мир да твори своето благоденствие и своето щастие.

Това означава, че личността на България от излиз на Егейско море е една неправда, извършена спрямо българския народ, която неправда трябва да бъде поправена. Това е в интереса на всички

народи в света. Лишаването на България от излиз на Егей не може да бъде оправдано от никоя гледна точка, затова българското правителство трябва да държи открит този въпрос, както и въпроса за тежките репарации.

Досегашната външна политика на Отечествения фронт, основана на преценката, че великите сили победителки ще вървят към мир и към международно сътрудничество, а не по фаталния път на недоверие и войните се оказа единствено спасителна за България. Тази политика трябва да бъде следвана и в бъдеще като политика на целия български народ.

Г-жи и г-да народни представители! Един въпрос, който не слиза от устата на ораторите и колоните на вестниците, е въпросът за демокрацията. За нея се говори и спори на международните конференции; с нея се кичат големи и малки народи; за нейни представители и ревностни защитници се обявяват почти всички политически организации. Тази почит към демокрацията се дължи на обстоятелството, че в току-що приключената кървава световна драма демокрацията победи диктатурата. Победи я, защото майките най-много обичат децата, които са родили, откърмили и отгледали, а народите най-много обичат управлението, което се явява еманация на тяхната свободно проявена воля. И тъкмо затова днес всички говорят за демокрацията като за нещо свято, като за нещо свидно, като за нещо свято. Говори се обаче не всякога и не от всички с чисто сърце, с добра душа и честни намерения.

Вие всички знаете, че преди войната, под влиянието на фашизма и нацизма, демокрацията, като форма на управление, беше подложена на страшно жестока и безпощадна критика. Смяташе се за остаряла, отживяла времето си и негодна да разреши нараствалите нужди на живота. Наистина няма човешко дело съвършено, защото сам човекът е несвършен. Народите се състоят от хора, а истинският човек не е още напълно сътворен. Той сега твори себе си в борбите и страданията на живота. Казвам, че човекът сега твори себе си, защото хората, които крадат, които лъжат, които убиват, които фарисействуват, които демагогствуват и т. н. и т. н., не само че нямат образа и подобие на Бога, но нямат още образа и подобие на истинския човек. А такива хора за съжаление все още се срещат. Ето защо от тези несвършени хора никой разумен човек не може да иска съвършени дела.

Фактът, че в тази свещена сграда са попадали в миналото като представители на народа признати предатели на нашето отечество България, е най-красноречивото потвърждение на това, което казвам — „Сократе, — запитали атиняните, — кажете ни какво е демокрация и какво е псевдodemокрация?“ — „Демокрацията, — казал Сократ, — е онова, което дава преднина на таланта, на гения, на дароваността, на способността и преди всичко на морала и човешкостта, за да постави в хармония общите работи, от които да се ползват всички. Лъжедемокрацията, — продължи Сократ, — е онова, което дава преднина на невежеството и порока, за да си служи с общите работи за лична корист.“ Аз няма да оспорвам казаното от Сократа.

Същността на въпроса е там, че въпреки всичките си слабости демокрацията преживя и победи всичките си конкуренти. А ние имаме всичкото основание да твърдим, че тя ще прави същото и в бъдеще. Нужно е само възпитание, а за възпитанието — пример, за да се победи най-опасният враг на демокрацията, какъвто представлява демагогията, най-ярките представители пък на която са онези, които постоянно ронят горчиви сълзи за народа, а шом им се отдале, отират му не само кожата, но му вземат и душата.

Отечественият фронт е истинска демокрация, защото за него волята на народа е върховен закон в нашата страна. Отечественият фронт е истинска демокрация, защото си е поставил за основна задача материалното благополучие и духовното и културно издигане на нашия народ. Отечественият фронт е истинска демокрация, защото зове всички българи да си подадат братски ръце, та с общи усилия за създадем радост и щастие за всички българи. Отечественият фронт е най-великото демократическо творение на българския народ, защото спаси България от трета национална катастрофа. Без Отечествения фронт днес нашите къщи щяха да бъдат разрушени, нашият имот разграбен, ние и нашите деца избити, а тези от нас, които биха останали живи, щяха да бъдат подбрани като стадо и откарани в далечни страни, за да работят по възстановяване разрушенията от войната.

И въпреки всичко това противниците на Отечествения фронт не го харесват, и не само не го харесват, ами и го отричат. Тяхна работа — свободни са, стига само да не прескочат синора на допустимото и да не вършат работи, които упрещават интересите на народа и тези на държавата.

У нас става революция. Властта от ръцете на едно привилегировано малцинство премина в ръцете на народа. Може ли някой сериозно да твърди, че в нашата страна има анархия? Може ли някой да оспорва факта, че от ден на ден вървим към пълно нормализиране на живота. Смятам, че никой добросъвестен човек не може да оспорва тези факти.

Хората на Отечествения фронт никога не са се смятали за безгрешни, нито пък са имали намерение да забравят и замазват извършените грешки. Има не само грешки, не само увлечения, има даже и престъпления. Тези зловредни прояви не само че не скриват от погледа на народа, но виновните най-строго се наказват, а грешките се поправят. Наказват се, защото всички имат ясното съзнание, че благоденствие се твори в ред, а не в безредие.

Величието на Отечествения фронт се заключава в това, че пред измъченим образ на родината, вследствие на раните от войната, той подава ръка за сътрудничество на всички българи, които искрено желаят да бъдат полезни на родината. Подава им ръка, защото има за свой върховен идеал благополучието и щастие на всички българи. Подава ръка с пълното съзнание, че за добрите и полезни дела никога не е късно, и че не греша само ония, които не работят.



Попада им ръка, защото в Отечественния фронт е отразен и възлюбеният национален девиз и тъкмо затова Отечественният фронт ще бъде и ще пребъде въпреки всичко.

Г-жи и г-да народни представители! Няма по-скъпа и по-сладка дума от думата свобода. И аз трябва да кажа тук, че никой в Отечественнофронтовска България не е помислял да лиши или ограничава свободите на българските граждани. Но трябва канейна твърде много да е била наклеветена България пред външния свят, за да е станало нужда да се вписват в мирния договор задължения относно свободата.

Никой не отрича и никой не оспорва, че е необходимо и полезно делата на управлението да бъдат подлагани на една обективна и безпристрастна критика и че това най-добре може да стори един свободен печат. Казвам: не оспорва, защото съм убеден, че всички много добре съзнават, каква поразия може да създаде мълвата и шушуканията от уста на ухо — поразия много по-голяма и много по-опасна и от най-свободния печат. Но нека да се разберем. Свободата не е цел сама за себе си. Свободата съществува за запазване интересите на гражданите и интересите на държавата.

Въпросът за свободата на печата наистина е много важен, но същевременно той е много труден, много сложен, много деликатен. Там са необходими високопросветени и строго морални ръководители и служители.

В България цензура няма. Печатът е свободен. Има само мерки, за да се гарантира държавата, че няма да се злоупотреби със свободата на печата против интересите на народа и тези на българската държава. Аз съм убеден, че тези, които сега критикуват предпазните мерки срещу злоупотребението със свободата на печата, няма да се откажат от тях, ако сами носят отговорностите по управлението на страната.

Като говорим за свободата, нека винаги да имаме пред вид, че най-големи врагове на свободата са ония, които не могат да се ползват от нея. Свободата предполага национална дисциплина, а не: колкото глави — толкова и умове. Този, който се счита свободен да не зачита законите на страната, се явява най-големият враг на народната свобода.

Политическите противници на Отечественния фронт твърдят, че у нас няма свобода, няма демокрация, а има диктатура, при която бичът и куршумът били най-силните аргументи. Те казват, че из цялата страна се носел само един вик и този вик бил: „Смърт!“, че шайки кръстосвали навсякъде и посягали върху най-ценното притежание на българските граждани — върху техния живот. Целият народ бил под тежестта на едно ужасно чувство на стъж и под влиянието на този ужасен психоза целият народ бил опозиционно настроен и само едно малцинство от преспопобленци и използващи се вълнители около властта. С цел да омаловажат заслугите на Отечественния фронт, те иронично питат: „Че какво направи Отечественният фронт?“

На тези, които са с къса памет, ние отговаряме: спомнете си дните преди около две и половина години! Тогава братските руски войски навлизали в нашата страна по петите на отстъпващите тевтонци. Нашата войска плахо се прибирала в къщите от похода си срещу партизаните. Партизаните триумфално влизали в селата и градовете и засамаха всички държавни, общински и обществени учреждения. Ставаше смяна не само на декоративните знамена на два режима, които повече от две десетилетия волеяха безпопално крвава борба — борба на живот и на смърт. Много гъзми съвести бяха замлъкли, а други се бяха изпокрили като че ли в мигни дупки. Все всички знаете какво стана тогава. Дял в управлението по негово време вземаше и сгънатата отечественофронтовска опозиция.

Днес, две и половина години оттогава, явяме една сравнително напълно омекотена вътрешно-политическа обстановка, е изгледа за по-раздосни и по-празни дни. Почти ежедневно от тази трибуна свободно се говори и се правят публично достояние всички прояви на властта и на нейните огради. На опозиционните събрания, които се устройват из цялата страна, свободно се критикува политиката на правителството, а някои даже си позволяват да отправят закани, че скоро главни шели да се търкалят. Опозиционният печат подлага на най-свободна критика и критика всяка проява на властта. Следователно, който има очи, нека да види, който има разум, нека разбере, и който има съвест, нека да благодари на Отечественния фронт за всичко, което направи в интереса на българския народ.

Но аз се запитвам: кой от опозиционно настроените най-привлича можа да схване и най-добре можа да отрази „ужасите“ в нашата страна? Спирам се на бай Трифон Кунев, който — нека ми простят за тази ирония — напоследък, както му е редът, отива да избира за избирателите си в споделя впечатленията си в бр. 53 на „Народно земеделско знаме“ от 8 март т. г. В статията „Какво ми казваха селата“, той казва, че това, което видял, го заравало, по това, което чул, не било много радостно.

Трябва да личи, че аз давам много по-голяма тежест на това, което е видял бай Трифон със собствените си очи, пред онова, което е чукал да чуе. Но какво собствено той е чул от престоят си в с. Ракита? Казали му, че досега позакочвали по някой и друг едър тобятък — само че не се разбира контроланта ли е станало това — и се снабдявали с първоци, но сега властта взела строги мерки и скоро шели да тържат боси. Как ги е успокоил бай Трифон, не е известно. В селото нямало организирани радикали и социалисти, а пък в комитета имало двама радикали и двама социалисти. Имало, значи, колкото за комитета; а аз не смятам това за особено голяма бота. Вонци се интересували, ще се заплати ли частната собственост и ще се наследява ли тя от децата. Отговор на този въпрос в положителна смисъл се даде от най-голямото и най-отговорно място в нашата страна. И аз се ползвам от случая да поставя, че частната собственост и нейното наследяване се запазват на вечни времена, и този, който твърди обратното, съзнателно трови българските граждани.

Най-сетне, селяните били дали декларации за доходите си, но не знаели какво щяло да стане.

От всички тези „ужаси“ бай Трифон вади заключение, че великият чичо — разбира се, селският народ — бил смутен — не се казва, разбира се, кой го смущава — но не бил отчаян.

Аз лично съм доволен от констатацията на бай Трифон. Доволен съм, защото смятам, че тя е колкото само кусур да се намкри. Но нека той да ми позволи и аз на свой ред да го запитам: как в неговото отзивчиво сърце и в неговата благородна душа не можа да стекне най-важният проблем на нашето време, който е проблем не само за българския народ, а проблем за всички народи в Европа — проблемът за насъщия хляб? Защо не видя той съвръхчовешките усилия, които полага Отечественният фронт, за да отдели от цялката на един скъпи български деца, за да занесе хляб на други сватни рожди на нашия народ, без която помощ и подкрепа те биха умрели от глад? Аз бих направил много тъжни и много нерадостни констатации от този факт. Но казвам, че в политиката е по-важно понякога да знаеш какво да не казваш, отколкото какво още да прибавиш.

Прочее нека престанат словесните изстъпления и закани, които не ползват никого, но които сигурно увреждат народното единство, тъй необходимо за времето, в което живеем. Народното единство ще се постигне веднага, щом като всички пред партияния интерес поставим големите интереси на Народната република България. Нека всички, които мислим за свободна, независима, демократична и мощна България, направим всички жертви, за да стане тя благоденствуваша и щастлива. Да дадем жертви, защото дълг без жертви не е дълг, дълг без жертви е игра с дълга. Само тъй ние все повече и повече ще печелим народната любов, която е необходима за успеха на всяка народополителна дейност.

Г-жи и г-да народни представители! На нашата планета живеят кръгло 2.300.000.000 обитатели. Икономистите казват, че върху нея има стопански блага, за да благоденствуват държно и тройно повече хора, отколкото сега живеят. През последните сто години обитателите на земята са се увеличили от 700 милиона на 2.300.000.000. Станало е значи едно увеличение с кръгло 230%.

Ако прирастът на населението следва същото темпо, както през последните 100 години — а ние нямаме основания да се съмняваме в това, щом като науката и медицината от година на година правят все нови и нови завоевания — можем да допуснем, че след 30 — 40 години нашата планета ще се обитава от кръгло 5 милиарда души.

Ако пренесем същата сметка върху нашата земя, то ще рече, че след 30 — 40 години ние ще имаме населението два пъти повече, отколкото сега живее. Приблизително същите данни ни дава и статистиката.

И ако отидете в село и запитате някой почтен старец: „Какво ще ни кажеш, дядо?“, той ще ви отговори: „Ех, какво да ви кажа, синко. Народът расте, пък земята си остава все същата.“

Ето следователно проблемът над всички останали проблеми. А да се управлява, ще рече да се предвижда; да се предвиди както близкото, тъй и по-далечното бъдеще и да се вземат всички необходими мерки, за да се отговори на нуждите на живота. Ето следователно въпиющата нужда от стопанския план, към който цял-коя господа тук се отнесоха с такава надменна пренебрежителност, предпочитайки вероятно стопанския хаос.

Стопанският план не е лесна работа. Той иска от неговите творци да могат да създадат в своето въображение една истинска картина, не само на сегашната, но и на бъдещата стопанска обстановка. Стопанският план е извънредно трудна работа, защото данните, върху които се гради, и особено условията, при които ще се произведе, не всякога могат да се предвидят. И тъкмо затова той се работи с широк замах и се очакват, свършено естествено, къде по-големи, къде по-малки разсейвания в догонване на поставените норми.

И мене ми направи странно впечатление, когато от тази трибуна хора на положителната наука искаха от широкния стопански план онова, което се иска от един обикновен план, да кажем, за строеж на здание, фабрика, мина или нещо подобно, т. е. искаха предвидя дания до метри — което, разбира се, е свършено погрешно.

Нужно е следователно да се замислим като грижовни бащи и като верни предани синове на своя народ, какво наследство ще оставим на децата си и какво ще завещаем на народа си. И не само да мислим, не само да философствуваме, не само да преценяваме, а да решаваме, а най-важното — да почнем сериозно да работим, защото един от най-важните елементи в плана е времето, за което нашият народ казва:

„Иде време, носи бреме“

И още отдалеко, за да й леко.“

Нужно е разумно и целосъобразно да оплозяваме нашата земя, за да я направим годна и способна за рожда изобилен плод, който не само да задоволява нашите нужди, но да го направим търсен и конкурентноспособен на международния пазар. А това ще стане само тогава, когато планът не е скован, не е бюрократизиран, а е гъвкав и подвижен, когато дава широк простор за проява на творчески почин във всички отрасли на стопанската дейност. Това величие съставлява центъра на тежестта на целия стопански план. Инак че ще се намърят деятели, които ще сметнат, че щом книгата в папката си в ред, всичко е в ред.

Задачите, поставени в плана, трябва да целят: декларира вместо 100 кгр. зърно, да дава 200—250 кгр., кравата, вместо 2 кгр. мляко, да дава 5—10—15 кгр., овцата, вместо 1 кгр. вълна, да дава 1 1/2—2—2 1/2 кгр., кокошката, вместо 40—50 яйца, да снася 200—250 броя и т. н.

Ето амплитудата, в която сигурно можем да се движим сега, с надежда, че утре науката може да ни сервира нещо по-добро, нещо по-полезно. Няма следователно място за никаква песимизъм. Напротив, можем със спокойствие и вяра да гледаме на нашето щастливо бъдеще, само че всички на работа и — което е най-важно — всички на сериозна работа.

Тук аз искам да отправя една молба както към министри на земеделието, тъй и към цялото правителство, да се направи всичко възможно за създаване по едно образцово стопанство във всяко село, съобразно основния поминък на местното население. Дали това стопанство ще се обработва за сметка на местните учители; дали това ще прави свещеникът или местната кооперация; дали това ще бъде някой предприемчив селски стопанин, при активното съдействие на агронома — ще зависи от местните условия.

Моята мисъл е, че стопанската дейност, като всяка приложна дейност, се нуждае от съответния нагледен метод за работа. Само тъй могат да се очакват добри резултати, несравнено много по-добри, отколкото четене на беседи и писане на статии.

Г-жи и г-да народни представители! Стопанските проблеми са най-важните, не само защото материалната култура служи като основа на духовния прогрес, а защото стопанските блага подхранват непосредствено живота и защото без тях живот не може да има. И тъкмо затова всяка политическа и икономическа система, както и всяка наредба, които правят живота на грамадното мнозинство хора по-труден, отколкото е бил по-рано, са системи и наредби, които не само не се одобряват, но се отричат от обществото и народа; напротив, прегръщат се и се считат за свои онези от тях, които правят живота по-лек, по-радостен и по-щастлив.

Нека стопанските дейтели, които искрено обичат и ратуват за добруването на нашия народ, имат винаги пред очи горната истина.

Един от опозиционните оратори каза, че стопанският план нмил да цел да създаде пролетария в България. Ние казваме, че стопанският план цели да създаде благоденствуваш и щастлив народ, и това ще стане чрез благоразното съревнование на частния, кооперативния и държавния стопански сектор.

Г-жи и г-да народни представители! Нова републиканска България има нужда от високо просветени и строго морални научни кадри. Тези кадри трябва да ги дадат нашите просветни институти. За да изпълни училището назначението си, то трябва да разполага с добри подготвени учители. А не може да бъде добър учител онязи, който има нужда сам да се учи. Необходимо е да се приготвят преподавателите и методите за работа съобразно нуждите на новото време. Професионалният и ненужен материал смазва децата, той измества името, без да обогатява ума, и заради това училището досега носеше прозвището „мъчилище“.

Да се обърне най-сериозно внимание на метода за работа, като се възприеме по начало, че учениците отиват в училище да се научат, а не да им се каже какво сами да научат. На бъдещите граждани не са нужни бележки, а знания, които да умеят да прилагат в новото всеотранно строителство на държавата.

Едно тежко наследство в нашия държавен и обществен живот представлява бюрократията. Ние не бива нито да свикваме, нито да се фамилризираме с нея, защото тя е едно опасно явление. Аз считам, че бюрократизъм има тогава, когато чиновничеството се изродило до такава степен, че почне да смята какво народът е за чиновниците, а не чиновниците за народа.

Условия, за да вирее бюрократизмът има тогава, когато държавната власт се опира и разчита главно на услугите на чиновническия апарат, а не на искреното доверие на самия народ. Затова при първия случай опакванията срещу чиновниците са неприятели за властта, а при втория те се считат за крайно необходими и много полезни.

Властта на Отечествения фронт, като истинска народна власт, направи и ще продължава да прави всичко възможно за подобряване материалното положение на чиновниците. Остава сега чиновниците с още по-голям ентузиазъм да се отдават на своите служебни задължения, за да се отплатят за тези бащински грижи пред българския народ, на който всички трябва да бъдат верни и предани служители.

Аз казвам тези неща, защото считам, че от това място подхожда да се направи това напомняне.

Трябва да каже също, че добрите намерения и добрите мероприятия на държавното ръководство, в които никой честен българин не се съмнява, могат да бъдат компрометирани само от някои лекомислени и недобросъвестни административни органи. За да се предпазим от пакостни прояви, необходим е постоянен контрол и строго търсене на отговорностите, без които няма изпълнение на длъжностите и всички мероприятия ще останат само добри пожелания. Трябва постоянен строг контрол, защото властта сама по себе си унижава и развращава слабохарактерните властници. Без контрол ще се навъдват, както казва министър-председателят, много губернаторчета и много велможи. Аз казвам тези неща, защото за дадена политика не се съди нито по намеренията, които има, нито по идеите, които изповядва, а се съди само по плодовете, които дава.

Г-жи и г-да народни представители! Радио София по няколко пъти на денонощието дава точно време. Това не се прави само за да си сверяваме часовниците. То се прави главно, за да почваме работата навреме. Не бива например, ако е казано, че държавните учреждения започват работа в 7 ч. 30 м., някое от тях да започва

в 7 ч. и 31 м. Не трябва, ако е казано, че влакът тръгва в 7 ч. и 50 м., същият да тръгне в 7 ч. и 51 м. Не може, ако е казано, че определена работа трябва да се свърши в 5 дни, тя безпричинно да бъде свършена за 15 дни. Не бива, ако е обявено, че събраниято почва в 10 ч., да почне в 10 ч. и 30 м. Не бива, защото тъй се деморализират хората и се карат да губят вяра в държавните и обществените институции. Деморализират се, защото снизхождението към неточните се явява наказание за акуратните, тъй както снизхождението към лошите е наказание за добрите. Няма по-голям удар за режима от небрежното отнасяне към реда изобщо. За спазване на точността трябва да се вземат строги и безпощадни мерки, защото оттук се тръгва по наклонената плоскост.

Нека да се има винаги пред вид, че времето жестоко се отплаща на онези, които не умеят да го ценят.

Г-жи и г-да народни представители! Всичките цифри в бюджета са пари. Държава без парични средства не може. Тези пари трябва да се съберат и дадат. Демагогията в стопанската и финансовата област няма място, защото е вредна и опасна. Демагогските похвати в тези области трябва своевременно да се разобличават и порицават по начин достъпен и за най-обикновените граждани.

Тук един опозиционен оратор повдигна въпроса за цените и по-специално за увеличаване цените на зърнените храни. Този въпрос е един от най-трудните и най-деликатните. За увеличаване цените на зърнените храни са нужни 20—30 милиарда лева. Тези милиарди левовете ще предизвикат нови 20—30 милиарда лева за увеличаване на заплати, пенсии и пенсии. Като резултат от всичко това ще се получи ново обезценяване на националната монета, което не е в интереса нито на един истински българин, защото, ако речем, че един среден селски стопанин си е спестил, да кажем, 50—60 хиляди лева, за да може при нужда да си подмени земеделския инвентар или пък да си купи един вол или един кон, то при обезценката на лева не само че не ще може да си купи кон, но не ще може да купи даже опашката на коня. А изглежда, че при сегашното положение ще може да купи даже и два коня.

Към нормализиране на живота ще се отива не по пътя на увеличаване цените и по-специално цените на зърнените храни, а по този на постепенното намаляване цените на индустриалните произведения, занаятчийските услуги и работи, тъй че да се получи пълна хармония между цените на земеделските произведения и тези на другите стопански отрасли, защото е несправедливо един стопански категория да благоденствуват за сметка на други.

Високи цени ще рече да се налива много вода във виното, но това ще имаме не вино, а вода. Високи цени ще рече много банкноти, а многото банкноти не струват даже и хартията, на която са напечатани. Следователно не високи цени, а много стоки са необходими, защото без стокково покритие парите нищо не струват.

Но аз питам: защо се лъже, защо се троши нашият добродушен и трудолюбив селянин тъкмо сега, когато той едва понася бремето на следвоенния живот? Нека добре да се разбере, че тези, които искат да се харесат чрез сее на недоверие и развала, са най-големите врагове както на демокрацията, тъй също и на народа, защото демокрацията без добродетел е фикция.

Ние искаме тъй да се завърти стопанското колело, тъй да се проведе банкнотното обращение, че в края на краищата левът не само да си остане лев, а да стане по-лев, което ще рече, искаме, ако обезценяването на лева е 6—6 1/2 пъти в сравнение с 1939 г., да стане вече 4 1/2 — 5 пъти в сравнение със същата 1939 г. А това ще стане, като продължаваме и в бъдеще да работим с изгриженост, с разум, с чувство на мярка и отговорност, и като се простират колкото ни стига чергата.

От името на парламентарната група на Народния съюз „Звено“ заявявам, че ние ще гласуваме исканите кредити.

Г-жи и г-да народни представители! Човечеството напусна пристанището, в което го беше отвела французката революция. Напусна го, защото се оказа тясно и неудобно да затоваля нарасналите нужди на живота. То се движи към ново пристанище, където ще има по-голяма свобода, по-голяма демокрация и по-голямо благоденствие. Но то се движи по нови и недостатъчно добре проучени пътища, вследствие на което са възможни някои трудности, някои сериозни изпитания.

За да може нашият държавен кораб успешно да преодолее всички препятствия, необходимо е пълното сътрудничество между всички слоеве на обществото, необходимо е единомислието и единодушието на целия народ. Ето нуждата от Отечествения фронт, ето нуждата от народното единство.

Да се подпомогне държавното ръководство да отведе държавния кораб в удобното пристанище и успешно да разреши всички жизнени проблеми, е пръв и последен повелителен дълг на всеки българин. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателствуваш Петър Каменов: Г-да народни представители! Председателството ви предлага, следното заседание да стане утре, 26 т. м., в 15 ч., при дневен ред:

Първо четене на законопроекта за бюджета на държавата за 1947 г. — продължение на разискванията.

Който г-да народни представители са съгласни с този дневен ред за утре, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема. Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 20 ч.)

( ПЕТЪР КАМЕНОВ

Подпредседатели:

( Д-Р ГЕОРГИ АТАНАСОВ

Секретар: ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ